להיינו עד שיפלו שם חמשים ואחד של תרומה אבל מאה על מאה שרי: ח עד שנפלה אחרת. שאם אחרת של תרומה: הרי זו אסורה. לכמו שנפלו בגת אחת דמי: ז ור"ש מתיר. כשלא נודע לו נפילה ראשונה עד שנפלה שניה מודה ר"ש דכמאן דנפלו בגת אחת דמי, כי פליגי, היכא דנודע לו בראשונה ולא הספיק להריס עד שנפלה אחרת, רבי שמעון סבר כיון דעומד להריס, כמורס דמי, ואזדא לטעמיה דאית ליה בעלמא דעד כ' אי אפשר שלא יהא עדיין רוב טולין. דאלא שאם הגביהה אי אפשר שלא יעלה עמו מן התרומה. הר"ש: ועי' פ"ז מ"ה): ח [ורבי שמעון מתיר. כתב הר"ב ואזדא לטעמיה דאית ליה בעלמא. בפרק מרובה דף עו]:

ח עַל הַחֻלִּין: ז ח סְאָה תְרוּמָה שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַגְבִּיהָהּ עַד שֶׁנִּפְלָה אַחֶרֶת, הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן, מַתִּיר: ט סְאָה תְרוּמָה

[פסחים י"ג: ב"ק ע"ז:] כל העומד לזרוק כזרוק דמי, וחכ"א

פירוש המשניות להרמב"ם

של תרומה זה אחר זה: ח נתבאר בתוספתא כי אמרם הרי זו אסורה. כשלא ידע בנפילת הראשון אלא אחר שנפלה הסאה השנית וכאילו נפלו הסאתים בק' שיהיה הכל מדומע ובזו ההלכה חלק ר"ש אבל כשנפלה סאה למאה וידע בה ואחר כן נפלה שניה הרי זו מותרת שכבר היה לה להעלות ויוציא סאתים שנפלו והשאר יהיה מותר. ואין הלכה כר"ש.

מלאכת שלמה

נעשה כמרבה מזיד ופריך והא מנין בפ"ז דמס' מקוואות מקוה שיש בו מ' סאה דהוא כשר ומן סאה ממתמד או ממי פירות ומתבטלה לתין מקוה שלם נפסל אלא בשני מרבה ואח"כ חזר ונטל מן המקוה והשליכה לתוך ונשארו מ' סאה מכוונות ואח"כ נתן סאה של מי פירות והדר נטל סאה וכן עד רובו עד שנתן כ"א סאה וכ"א נטל ונטל ואשמועי' דכי חזר ונטל איכא למימר הא אסר לי' מקוה שהסאה שנתן איזה משלימתו שאינה ראוי' למקוה אפ"ה כשר דמיכי יהבה לגביה בעיל לי' והוו להו מ"א כולן ראויין ומי שקל סאה פשו להו מ' ודוקא כי נתן סאה תחלה דכי נתן ה"ל מקוה שלם אבל אפכא לא דכי נטל סאה בראשונה אסר לי' וכי נתן משקין ה"ל מקוה אסר דמשקים הללו אין משלימין כדאמרן האמר בשם ר' יוחנן דעד רובו של מקוה להיינו עד ק"א סאה ינטל ליתן כדאמרי' ומשמע דאפילו ברוב כשר מדלא קאמר אבל רובו פסול והכא מיירי דאילו רבנה המרומה כגון דנפלו עד חמשים ואחד סאה אסור ומשני ממן הוה בו רוב ואם מרבה עליו והוא כשר. דמעיקרא כי נתן המשקין הי' המקוה שלם וכשנתן המשקין נטל ברוב וחזרו מיים וכי הדר ונטל מיים הוא דנטל וכשאתו מ' סאה מיים וכי הדר נתן סאה משקין לתוך המ"ם נתן וכן לעולם נרס הכא לא נתבטלה סאה הראשונה משום דמשאה שם שאר דבר יבש הוא וכי הדר נפיל אידך חזרה ונעורה וכל סאה שהיה מאה הלכך כי רבתה המרומה אסירא ע"כ ויש עוד תירוץ אחר שם: ח שנפלה למאה. ונתבטלה אלא שראוי להעלותה מפני גזל הזכות: עד שנפלה אחרת. ונעלמה שמיהו לתוך מאה של חולין: ה"ז אסור. כדמפרש טעמא בירושל'. דחוסר הרמתה מקדשתה כלומר מפני חיוב הרמתה שצריך להריחה הרמתה ונפלה שניה עליו קדשה דנמצא שהי אפין לתוך מאה: ור"ש מתיר. מפרש טעמא בירושל' ר"ש סבר דחוסר ידיעתה מקדשתה כלומר אם לא נודע לו בין הראשונה לשניה נתבטל שאחר נפילת השניה נודע לו מן הראשונה דכבר אחת דמי ואסור אבל

ציונים

ח סאה תרומה. שכתב קמנ: תוס' כ"ק דף ק. ובטורים דכ"ב. ומשובת הרשב"א סימן תקפ"ג. ותש"ל. מיי' שם הל"ו: ט סאה תרומה. עו"ת הרשב"א סימן תכ"ה וסי' תקפ"ג וסי' תרע"ח. מיי' שם ה"ז:

שינויי נוסחאות

על החולין וכו' בד"ק. ח ור"ש בל"ב ר"ש וכן הוא בד"ק.

אור גדול

פ"ה ח בהרע"ב ד"ה ור"ש מתיר כו' כיון דעומד להרים כמורם דמי. עיין בשבת (קמב ע"א) בגמ' אלא הוא דאמר כר"ש כו' ור"ש סבר קמייתא בטיל במאה והא תיבטל במאה חד. מכאן מוכח דאיננו סובר טעמא דר"ש משום כל העומד להרים וכמ"ש הר"ש הכא בשם הירושלמי דא"כ ליכא מאה וחד וגם בס"ד הא לענין היתר אכילה פשיטא דל"א כל העומד כמו קודם זריקה: ויעויין פר"ה (סי' צ"ט) ויש לעיין:

תוספות אנשי שם

ח בר"ב ד"ה ור"ש כו' מודה ר"ש כו'. ולוקח במרומה שלריך להרים ולא הרים. אבל בשאר איסורים שא"ל להרים גם חכמים מודים שנודע. וה"מ מפ' בהפך דכשנודע לו מודים חכמים וי"ש מתיר אפי' בשלא נודע והלכה כחכמים. ולפ"ז ממני' הקודמת לרומה נקט והגביה לאפי' בהגביה אסור כשתרבה בו. אבל כ"ז שהחולין מרובה מותר אפי' בלא הגביה אם אך נודע לו בינתים. ואין חלוק בין תרומה לשאר איסורין. פר"ם יו"ל סי' ג"ע ס"ק כ"א:

יכין תפארת ישראל בועז

כבר שיפלו לשם ק' ומשהו של תרומה(ד): ל והיינו (ד) הקשה רבינו הגאון אמ"ז זלה"ל בנפל והגביה כ"פ למה

משנה ראשונה

היינו שנפלו שם מאה ואחד אפין תרומה זה אח"ז שהוגבהו שאפי' נמשוב כל ההגבהו' לפי חשבון ע"כ יש במערובת מאה שלמי' של תרומה שהאחד הימיה על מאה היא הלכה בתוך ההגבהות שחלק ממאה ואחד שבטלו תרומה ונמצא שבמערובת יש מאה על מאה ואסור מדאוריי' ומו לא מלינן בשאלי אומר והכל אסור. וזהו קרוב לשטת הרמב"ם אלא שהוא כתב שתרבה היינו במאה ועוד אבל לפע"ד החשבון המדוקדק כמו שהבנו דמשתרבה המרומה עולה החשבון למאה כדפי' וע' בפרי חדש י"ד ס"ק ל"ע שהאריך בפי' משנה זו ומפרש עיקר טעמא משום שחוד ויעור ולא בחר טעם ממאה למאה אמאי מותר. והנלע"ד בכתבי: ח ולא הספיק להגביהה. פי' הר"כ דנודע לו בינתים פליגי ובכא תמיר ר"ש וכ"ה בתוספתא ובירושלמי וכ"כ הר"ש ולשנא דתמני' מסייעא להו דלא הגביהה לא קתני אלא לא הספיק להגביהה משמע שהיתה דעתו להגביה ולא הספיק. ומ"מ מדלא קתני אלא כך דיעת בכל שאר האיסורים משמע דלוקח בתרומה דמדינא צריך להריס

מי' גשמים, ממלא מקון למקוה דלך דשלשה לוגין מים אינה כשרה כשהיה ה והיה שם רוב קוה שהם עשרים מי גשמים, והיינו , דאין השאובים נקוה כשהן דלך ו אם כן הם עשרים ז שאובים שאין שם מקוה ממי גשמים מים: ז הגביהה : הרי זו מותרת. רומה על החולין

נמר הרמב"ם ומפ' "מ [ומ"ש הר"ב אבל דפליג ובעי רבייה אף

של חולין מאה ומשהו

ה לוגין וירדו גם הם ' נעשו גם המי גשמים מת המקוה אלא אינם שון הגמרא של מסכתא גשמים. וכן לקמן גרסינן ה"ל יהוסף ז"ל: עד ' מתיא רבתה התרומה

ב כשרים. אבל בנפלו ג"ל בלי המשבה נעשו טולן תקנה רק כשמשון לתוק בק"א ומותר המערובות

ח דליכא מאן דמחמיר בולי בעיגן אלא אפי' ג' לוגין אלא דקתני אין מים שאובין ן כלים כלומר שהכלים יהו פפלו ולאפוקי ממ"ל אפי' ודברי תוי"ט במתורה אין חדת. דאילו לא הגביהה דלקמן אבל הגביהה אין תרבה היינו שיפלו שם נ"א זיאפי' שמא המולין הוגבהו אי' לזה מאי איריא שתרבה ה הוא ואמאי מותר. ומ"ש נוקי למתני' במרומה בזמן ממנה יותר לע"ד דבדבנן ח האיסור הלך לו והשאר אי' ק"י ק"ז ואפי' רבה אוא בזמן הזה ומליגן בשאר

כשהריס ובכן מלומלמין בשאלא ' מחר ויעור אלא"כ ברור לו ן כן לר"ש כדאית ליה ולהר"מ ' האיסור. ועי' בס"ע יו"ד סי' דבור שלא"ז ה"ז מותרת ולריך להריס וכ"ה בהר"ש (לה"מ):

(1) R. Simon
R. Simon (B19)

ט כך פחתה התרומה ומותר. פירש הר"ב ואפי' לכתחלה יכול לטחון כדי להמירן. ירושלמי. °ולא הוה מבטל איסור לכתחלה שאין זה אלא שנתגלה שֶׁנַּפְלָה לְמֵאָה, וּטְחָנָן[א] וּפָחָתוּ, כְּשֵׁם שֶׁפָּחֲתוּ הַחֵלִין, כָּךְ פָּחֲתָה כמכמים: ט וטחנן. כולן בצנע אחת: ופחתו. לא אמרינן השמש מיהת לא הורמה. והלכה מולין פחתו ולא התרומה °ואין כאן מאה ואמר ואסור:

פירוש המשניות להרמב"ם

ט באורו בגמרא כי אפילו פחתו החולין ולא פחתה התרומה אלא שיהיה הקמח הנקי מן התרומה כשהסירו המורסן חלק ממאה ואחד מכל קמח החולין ומורסנן תעלה באחד ומאה כי העיקר אצלנו שטנופת של תרומה אין מצטרפת עם התרומה

מלאכת שלמה

בתמ' ערלה תנן הערלה מעלה את הכלאים וכו' ותנן הערלה מעלה את התרומה והתרומה מעלה את הערלה נשמע דהתרומה והערלה לאחר שנתבטלו נעשו היתר גמור אף לפ לבטל איסור הבא עליהן לאחר מכאן והכא משמע דמחר ומיעור מיקן הרמב"ד ז"ל דהכא בתרומה לגבי מולין דישראל שצריך להריס עכ"ל הר"ם שירילי"ו ז"ל. וכתוב בספר לגודה יש רוצין להוכיח מכאן דאם נתחבה כף של בשר בתוך קדלה של חלב ב' או ג' פעמים ויש ס' מכף אחת ואין בו ס' משנים או משלשה אם עודע בין כל אחד ואחד יש להתירה ואם לא עודע אסור כי הכא ויש לחלק דהתם יש שתי סתים של איסור והכא אין כאן אלא כף אחת של איסור ממה נפשך והיכא שיש שתי כפות או שלש דמי לתתי' דהכא ע"כ: ט וטחנן ופחתו. אין מולין הפחת בתולין לבדן כדי לאסרן אלא כשם שפחתו המולין כך פחתה התרומה ומותר וכן. בסיפא אין מולין היתרון בתולין שבהן להתיר ומרישא שמעי' כיון דאין מולין הפחת בתולין לאסור כ"ש דאין מולין בהן היתרון להתיר אלא משום סיפא נקטי' דקמכי' ע"י משיכות של מולין להתיר. הרא"ש ז"ל. וכתב ה"ר יהוסף ז"ל ופחתו. פי' כגון שהיו החטים רעים שאנלו המולעים את מוכן ואין בהן קמח אלא כף אחת של איסור ממה נפשך ולא גרסי' מותר כדוב הספרים גרסי' מותר וכן לקמן גרסי' אסור ולא גרסי' וי"ן בשניהם ובא"ל גרסי' ומותר ולקמן גרסי' ואסור ע"כ. וז"ל ה"ר שמשון ז"ל ובתמן כולו בצנע אחת ופחתו לא אמרי' מולין פחתו

יכין — תפארת ישראל — בועז

משום דאיסורו רק מדרבנן דמדאורי' כבר נתבטל בדוב ביבש ביבש. ודוקא היכא דנודע ביבשים נפילה דאשונה. דר"ש לטעמיה דס"ל [ב"ק דע"ז] דכל העומד לחרוס כחרוס דמי. ואילה"ק לרבנן דקיי"ל כוותי'. הרי קיימת לן שמי דיבש ביבש שנתבטל אינו תו"ל [כ"ד ל"ע ס"ק א]. ש"ך י"ל תרומה שאני דלא הריס עדיין התרומה שצריך להריס: לא בצנע אחת: שני עד שתרבה תרומה ואילו בב' קדרות פ"ו מ"ה לא מולין להקל בתחלה ע"מ. וי"ל דהתם בתחלת בטול משא"כ הכא דבנו נתבטל גם בפלגא אינו מחזר ומיער עכלה"ט:

משנה ראשונה

וכל כמה דלא הורמה אתילו לא נתבטלה דלאו כתורם דמי. אבל בכל. האיסורים שא"ל להריס מודים חכמים דידיעה ביבשים מתרת וכ"כ הרא"ש בהדיא בפ"ם גיד הנשה וזה דלא כדעת רש"א בהגהה בי"ד ס"ם ל"ע וכמ"ש בפרי חדש שם בזה. והרמב"ם בפירושו כאן העתיק בשם התוספתא בהפך דפלוגתא דתתי' בלא נודע לו ביבשים ובנודע מודו חכמים דמותר ופסק כן גם בתבורו פי"ג וכבר הגהו עליו הרא"ש והכ"מ. ולפע"ד גם דעת הרא"ש ל"ע בשאר איסורים שה טעם אי קבלת יש לחלק בין נודע לו לא כיון שמעיקר הדין נתבטל אפי' לא נודע מאי הוי מ"מ כבר נתבטל ואין כאן איסור אלא כולו היתר וכשנפלה אינה להיתר נפלה. ואחי דאם נפל לשאינו מינו היכא דאיכא בנ"ט מסתבר ולחי דעעמא לא בטל ולעולם מחר ומיעור אפי' ביבש כיון שראוי ליאן טעם. וכן אין במינו בלא הוא"ל וכשנבדו באינו מינו ראוי ליאן טעם שייך להתיר מדרבנן דמחר ומיעור כי היכי דהתמירא בה דיבשי שביש. אבל אין במינו וביבש דלא הבמירו מדרבנן נמי ובדובה בטעמא בטיל משמע דלא שייך כלל הכא מחר ומיעור. ומ"מ אפי' היכא דאיכא טעמא דולחי אין אילוק בין נודע או לא דמה לנו לידיעתו דמ"מ טעמא דאיסורא קטעים. ה"ה נמי לקולא כגון במינו ביבש משמע בין נודע ובין לא נודע מותר. ופשטא דמתני' משמע דהך דינא בנודע דוקא בתרומה אימי' ובין חכמים ובין ר"ש שבני בתרומה הוא"ל ואיכ לבטל הריס לא מהיב ביעול דאלמוה רבנן לתקנתא דהרמה והלכך לחכמים אפי' נודע אסור כיון שלא הריס ור"ש לטעמי' דעומד להריס. כמורס דמי וכשנודע הרי עומד להריס ואי לא לא. אבל בשאר כל איסורים אין לחלק. וכל היכא דקי"ל דבטל ברובא או בשאיש בענין דאיכא לאיסור בלא נודע לו לא נודע אין מחזר ומיעור. והיכא דלא בטל מדרבנן אפי' מדאורייתא כבר נתבטל. ה"ג מתמריגן מדרבנן דמחר ומיעור אפי' נודע. שאין הידיעה מועלת להתיר אלא הביטול. וקרוב לזה העלה ג"כ הש"ך ס"ם ל"ע אלא שהוא כתב אפי' ביבש ובמינו הידיעה גורמת להיתר ולא ידעתי טעם וסברא לזה. והפרי חדש גם הוא אחרון

ומאם ידוע שהוד מותר. דשל חול כאן אחד ומאה והותרו בטמינה להמירן: ואם קנסוהו רבנן לכ לכתחילה והוא ה שבמולה שביעו אסור

כָּךְ הוֹתִירָה יָפוֹת מִשֶּׁל מֵאָה, וְאַחַ

לאסור החולין א להעלות את התו בה שנפל מן הר או הוסיף עליד לכתחילה ולפיכך

בעינה היא עומן ו ומשמע דהרא"ש מפרש בירוש' דאפ כדי להתיר ואין כ הוו מעיקרא והשת כל שריבה עליהן מומר במזיד אסור הדבריס ה"ר אלע את הטהור פי' של עם החולין כדי לה מדבריהם ע"כ. ול דמגיגה סוף פ"א: ובכל דוכתא בתלמו שנוי בשום מקום בפ' כל שעה דף לאיסור שורש מן ו מוקלה מבטלין והי

לב ואפי' לכתחלה מרומה יפות אסו תרומה עד שעי"ז של חולין עם החול אמ"ל עם המרו לד לי

ל'. הרי דבעלמא הירושלמי הכא דו לעקור גפן מבין ו אחר. וכ"כ הכא ש היא משום שכן דב אוסר כרמו בטעוע קו' רכ"מ שם אלי

*) בתורע"א שלפנינו

דוכתא ואין לאסור המתערבת הוא מו

חידושי מהרי"ח

ט [תו"ט ד"ה] **כך פחתה התרומה ומותר.** פי' הרע"ב ואפילו לכתחילה יכול לטחון כדי להתירן ירושלמי כו' עכ"ל. דהו ט"ס מה שמציין על כך פחתה התרומה כו' רק שצריך לציין על אם ידוע שחטים של חולין יפות כו' מותר כו':

תוס' רעק"א

ט [אות לז] בהרע"ב ד"ה **ופחתו. ואין כאן מאה ואחד.** והר"ש כתב דאפי' היה כן היה מותר דכבר נתבטל. ומש"ה לא קתני ברישא אם ידוע שהחטים של תרומה יפות. ועיין ברשב"א בחה"א הובא בב"י יו"ד סי' צ"ט שכתב אלמא עד דאיכא למימר דפחתה תרומה מותר הא לא פחתה תרומה אסור ע"ש אולם בשו"ת הרשב"א סי' תס"ג כתב דמדלא תני ברישא ואם ידוע דהחטים תרומה יפות דאסורים ע"כ דדוקא בנפלה אחרת ממש בעינה אסורה אבל לא בבה"ג דהתרומה עצמה הותירה. ומקולי תרומה הוא כיון דהתמירו בה מצד א' להצריך ק' הקילו בה מצרדים אחרים עיי"ש: [אות לח] שם במ"ש ד"ה **כך פחתה. ולא הוי מבטל וכו'.** אבל הר"ש כתב דמתני' ר' יוסי היא דאמר אף מחכרין וילקוט ויעלה בק"א עכ"ל. והיינו ר"י דמתני' ר' פ"ק דערלה. ואם כן להלכה דלא קיי"ל כר"י דהתם ה"נ אסור לכתחלה לטחון. ועיין פר"ח יו"ד סס"י ס"ד שכתב הטעם בשם הירושלמי. כיון דאין כוונתו לבטל רק לטחון החטים מש"ה מותר לכתחלה ע"ש. וכ"כ הרא"ש הובא דבריו בשו"ת רשב"א סי' תס"ג:

תוספות אנשי שם

ט תו"ט ד"ה **כך פחתה כו'.** מלוין בטעות וכל"ל אם ידוע שהחטים וכו' פי' הר"ב כו' (לה"מ):

משנת רב

ט משנה **כשם שפחתו החולין כך פחתה התרומה ומותר.** עיין בר"ש ובב"י בין"ל פי' כמ בשם הרשב"א ז"ל. ועפ"ג הלא ידוע. משומם הוא ח"ל ולא סוף דבר שפחתה התרומה אלא אפילו פחתה החולין והתרומה בעינה כו'.

אחר כן (ע"ש בטור) אחר שקבלה אותה התיכה טעם מן ההלב ונאסרה לפי שהיתה כולה ביובש כדסרישית או כסה (מירוש כסה הרוטב את החתיכה) צריך ששים מהחתיכה (מירש מכל החתיכה) משום דאמרינן דהתיכה עצמה נעשית נבלה, ואם יש ששים מן החתיכה השאר מיתר אכל אותה חתיכה לעולם אסירה יטפת חלב שנפלה על דופן של כלי מספק לן בפרק דם (דף צ"ו) החטאת אי מפעפע בכל הכלי אי לא הלכך כשנפלה כנגד הרוטב ויש ברוטב ס' מן הטיפה מיתר ממה נפשך אי מפעפע בכל הכלי הרי נתבטלה ואם אינו מפעפע אם כן לא יאסר אבל אם נפלה נגד הריקן שמא מפעפע בדופן הקדרה עד סמיך לרוטב, כל כך שאין ששים מן הטפה ונעשה איתו מקצת מן הכלי נבל' וכשיערה הרוטב מן הכלי ילך הרוטב על אותו מקצת כלי ויאסרנו לפיכך אם מיד הניחה להצטנן שלא הגביה הרוטב כלל מעת שנפלה עד שנצטנן לגמרי מותר או בעוד שהוא רותח ינקיב שולי הכלי מתחת כדי שיצא דרוטב דרך איתו נקב ולא ילך דרך אותו מקצת הכלי שהוא אמור (ח) וה"ר אפרים (עיין בתוספות פרק גיד הנשה דף ק') היה רוצה לומר דאין התיכה עצמה נעשית נבלה אלא בבשר וחלב ואין שיטת ההלכה מוכחת כן, פרש"י (חילין

חתיכה מונחת על גבי התיכה אחרת שמקצתה חוץ לרוטב דהשתא הויא איתה התיכה העליונה שנפלה טיפת חלב עליה כולה חוץ לרוטב להכי אמרינן דאין הרוטב ושאר חתיכות מסייעו' לבטל הטפה אבל אם היתה אותה התיכה שנפלה טיפת הלב עליה מקצתה בתוך הרוטב אז היה רוטב ושאר החתיכות מסייעות לבטל הטפה ולהתיר גם אותה החתיכה אפי' מה שיש ממנה חוץ לרוטב (ש"ע אוסר גם בזה כל החתיכה) וכן משמע בפנים וכי תימא היא נומה טעמא מאי האיך יועיל הרוטב לאותו מקצת שחוץ לרוטב יש לומר דטעמא רבה איכא שהרי אף על גב דקיימא לן דאיסור הנבלע בהתיכת היתר אין מתפשט מהתיכ' לחתיכה כ"א על ידי רוטב כדמוכח בהתיא דטפה הלב וכו' כדפי' רבינו ברוך מכל מקום באותה התיכה עצמה מתפשט בכולה אפילו בלא רוטב כדמשמע בהתיא דטיפת חלב הילכך כשמקצת החתיכה בתוך הרוטב ונפלה טיפה על אותו מקצת שחוץ לרוטב איתה טיפה מתפשט גם בכל הרוטב ובכל החתיכות שבקדרה שהרי אף על גב דנפלה באיתה מקצת שחוץ לרוטב מכל מקום היא מתפשט בכל אותה חתיכה כדפי' וכיון שמתפשט גם באותו מקצת שבתוך הרוטב הרי היתרת ומתפשטת בכל הקדרה על ידי הרוטב עכ"ל, ח) ומיהו בקושי יש להתיר ע"י נקיבת הקדרה דהא אי אפשר שלא ינענע הכלי מעט וינע הרוטב באותו מקצת כלי שנאסר ולכן טוב להמתין שלא ינע בכלי עד שיצטנן והעולם נהגו לאסור כשנפל בדופן שלא כנגד הרוטב ודוקא כשנפל שלא לצד האש אבל לצד האש נהגו להתיר לפי שהאור שורפו ומיבשי מיד (ש"ע ואז הקדרה נמי שרי) ובלבד שיקנח מיד ודוקא בטיפה בעלמא כגון דבר מועט אבל אם נפל רוב חלב אין להתי' אפי' כנגד האור אלא אם כן נפל כנגד הרוטב וע"י ס' (ש"ע ואז הקדרה אסורה אף אם יש ס' בתבשיל נגד הטיפה ויערה התבשיל מיד ממנה בצד אחר שלא בצד הטיפה ואם בשלו בקדירה פעם אחרת דינו כמו בפעם הראשון) ומורי הרבי יחיאל היה אומר בשם ריב"א שהיה מתיר גם שלא כנגד הרוטב ושלא

דף ק"ט ר"מ וסמ"ג שם טור י"ד סימן צ' ורמב"ם שם פט"ו) לקדרה יב) בין עם בשר בין בלי בשר בעינן קריעה שתי וערב וטוח' בכותל, ולצלי חותכה שתי וערב, ולרב נחמן בלא חתיכה ולר"ת לצלי או לקדרה בלא בשר חותכה שתי וערב ולקדרה עם בשר חותכה שתי וערב וטוחה בכותל. יג)

דיני ביטול (עיר הנשה דף ציז כל הסוגיא בגמרא ותוספות) בשר בחלב ח) כשתוחבין כף חולבת בקדרה של בשר או להפך משערין בכל מה שנתחב בקדרה של בשר דלא ידעי כמה דנפיק מיניה, אבל מה שלא נכנס ברוטב אין

כנגד האש על ידי ס' בשעת הדחק כגון בערבי שבתות עכ"ל, הנה"ה יב) והנה נהגו העולם שלא לבשל הכחל עם הבשר כלל אפי' ע"י קריעת שתי וערב וטוח' בכותל וצריך עיון על המנהג דלכאורה מותר הוא לכל הפירושי' ע"י קריעה וטיחה ומיהו כמדומה ששמעתי ממורי רבי יחיאל שיש לסמוך מנהג העול' לפרש"י שפי' דלקדרה שהזכיר התלמוד גבי כחל בקריעת שתי וערב וטוחה בכותל היינו לקדרה בלא בשר והלכך לפי זה לא מצינו שום היתר עם בשר בשום ענין וגם היה אומר כהאי טעמא נהגו שלא לבשלו בקדרה כלל אפילו בלא בשר לפי שסופו לבשל בשר בקדרה וחוי כמו כחל עם בשר והיה אומר כי כשכבר היו נוהגים להיות להם קדרה מיוחדת לכחל לבדו, ומיהו אין לסמוך עכשיו ע"ז שאין רגילין בכחל כ"כ עתה הילכך איכא למיחש דילמא אתי למטעי לבשל אח"כ בשר באות' קדר' ומיהו פשט התיר' לחותכו בסכין של בשר אפי' כשהכחל רותח כיון שקרעו שתי וערב וטחו בכיתל, וחותכין לכתחלה באותו סכין בשר אחרי כן וצריך עיון מאי שנא מקדרה בלא בשר שהחמירו שלא לבשל בשר אחריו ושמא מה שהחמירו בקדרה אין זה משום בשר דאחרי כן אלא גזירה דילמא אתי לבשל בשר עם הכחל ביחד וזה לא שייך גבי סכין וצריך עיון עכ"ל, יג) בפנים מפ"ש כי לפי' ר"ת בעי קריעה שתי וערב לקדרה בלא בשר או לצלי, לכאורה משמע דר"ל קריעה גמור' דלא סני מאותה קריעה שקורעין אתם לשנים כשהולקים הרביעים של צד האליה לשנים ומיהו לפי לשון התוספות משמע דסגי בהכי שפיר' לרבינו תם דהא דבעי קריעה מועטת גבי קדרה בלא בשר ולגב' צלי היינו להוציא את החלב שהוא כגום בתוך הכחל שיש לו טעם חלב גמור לפי זה היה נראה דהוי סני באותה קריעה שקורעין הכחל לשנים כשהולקין הרביעים של צד האליה לשנים דבהיא קריעה יוצא החלב שהוא בעין בין ב' דפנות הכחל אף על פי שלא קרעו אחרי כן כלל לא שתי ולא ערב וכן נראה דבתים' לא הזכיר לא שתי ולא ערב כי אם קריעה מועטת ושמא דיעבד יש לסמוך על זה אבל לכתחלה נכון לעשות כמו שפי"ש רבינו בפנים (ש"ע וגם טוחה בכותל לכתחלה לצלי).

ח) מעשה בא לפני מורי הרר"י מסדר' הדש' שנשלו בה מים ותחב לתוכה כף חולבת בת יומא ולא היה במים כדי לבטל ואחר ימים בשלו בה מים פעם אחרת ותחבו לתוכה כף שנשתמשה לבשר כמו כן בת יומא וכמו כן לא היה במים כדי לבטל והורה שנבלע מפגם בשר בחלב והקדרה אסור' להשתמש בה בשר או חלב אבל לבשל בה דגים מותר ומיהו נראה כיון שהקדר' חדשה מתחילה לא

אוסר ואפי' בכלי מתכות ג) (ש"ע פסק כך בסי' צ"ד) אבל לענין הנעלה צריך להנעיל כולו כדאמרינן בפרק דם חטאת (דף צ"ו) בישל חטאת בישל איסור במקצת כלי צריך הנעלה בכל הכלי, ואומר הר"ם על כובנין שקורין פייטי"ר לא יגעיל רק מה שנגע בכותח ומעט למעלה, ואם תחב ב' פעמים ולא נודע בינתים יש להצריך ב' פעמים ס' (ש"ע סגי בפעם א' ששים) וראיה ממסכ' תרומות וה' דינים הם האחד היכא דהכף בת יומא כשיש ששים מן הכף בקדרה הקדרה והתבשיל מותרין והכף אסורה בין עם בשר בין עם חלב לפי שהיא בלוע' מבשר בחלב ואפילו בדיעבד נמי אוסרת אם חזרו ותחבוה בין עם בשר בין עם חלב כל זמן שהיא בת יומא ואם אין ששים הכל אסור ואפילו כהנאה ואפילו ג) הקדרה אך לתת לתוכה פירות או צונן מותר אחרי שאין ההנאה מגוף האיסור, הב' והיכא שאין הכף בת יומא אין צריך ששים והקדרה והתבשיל מותריך והכף אסורה לתוחבה לא בקדרה של בשר ולא בקדרה של חלב ד) הג' וצריך החכם לחקור אם נתנו מים לתוך הקדר' אחר תחיבת הכף דודאי אין אותן מים מצטרפות להתיר, הד' ואם נשפכו המים שבקדרה וספק אם היו בה ששים (ש"ע צ"ח אם נתערב בשאינו מינו ונשפך אסור ובמינו אסור אם לא נודע שהיה רובו היתר ובמינו ובשאינו מינו ונודע שהי' רובו היתר ממינו רואין שאינו מינו כמי שאינו והשאר מינו רבה עליו ומבטלו) כאותה שעה אם לא לפרש"י דטעם כעיקר דרבנן אזלינן לקולא, ולפירש רבינו תם (שם דף צ"ח בתוספ' סי' מ"ה וכתוספת דעכו"ם דף ע"ו בדבור המתחיל. בת יומא) דהוי

בשלו בה חלב מעולם אע"ג שתחבו בה כף חולבת שהיתה בת יומא וגם אין בקדרה ששים מכל מקום אין הקדרה נעשית חולבת כהכי לאסו' אם בשלו בה בשר אחר כך אפי' בו ביום משום דהוי נו"ט בר נו"ט הטעם היוצא מן החלב אל הכף ומן הכף אל המים שבקדרה ומן המים אל הקדרה עצמו ועדיין הוא היתר ומהאי טעמא נמי אם לאחר מעת לעת מתחיבת כף חולב' הוחמו בה מים חמים ותחבו בה כף של בשר בת יומא מותר להשתמש בקדרה לכתחלה בבשר וטעם חלב שנבלע בהקדרה בתחילה על ידי כף חולבת לא חשיב טעם כדפי' ואמנם אמת הוא כאשר פסק הרב בפנים דקדרה הבלועה מבשר בחלב אפילו בפגם אסור להשתמש בה לכתחלה לא בשר ולא חלב ומשכח' לה כגון קדרה של חלב שנשתמש בה חלב בעין ואחר מעת לעת נשתמשו בה בשר הבש' מותר מטעם שהחלב הוא פוגם לפי שאינו בן יומו אבל הקדרה אסורה להשתמש בה לכתחל' לא בשר ולא חלב לפי שהיא בלוע' מפגם בשר בחלב ואם היא של נחושת יגעילנ' לאחר מעת לעת של מעשה שני ואם היא של חרס אין לה תקנה להשתמש בה לא בשר ולא חלב עכ"ל, ד) מיהו אומר מורי רצ"ע דבמתכת הם מקצתו הם כולו היה נראה דגם מה שלא נכנס ברוטב פולט, ג) נראה היינו דוקא בקדירה של חרס דאין לה תקנה בהגעלה, אך קדירה של מתכות מותר בהגעלה ואף על גב דטעם כעיקר דאורי' ת' מכל מקום בהגעלה יוצא כל הטעם ד) אך בדיעבד אינה אוסר' מחמת בליעה ראשונה כיון שאינה בת יומא מבליעה

דאורייתא אזלינן לחומרא ונהגו כפירש רבינו תם ה) הה' וכתב בספר התרומה חכם הבא להתיר קדרה בשביל שאינה בת יומא צריך לחקור אם הוחמו מים חמין בקדרה בתוך מעת לעת שאם הוחמו הוי הטעם הנפלט במים איסור שאין בו ס' דבכולה קדרה משערינן ונעשה בן יומו, ודוקא בקדרה הבלועה מאיסור אבל בקדרה שנשתמשו בה בשר ואח"כ מים חמין כתוך מעת לעת של בשר ובתוך מעת לעת השני נשתמשו בה חלב מותרת ו) ויש הרבה מקילין נבי דין ראשון דחמין דאחרי שאין בגוף האיסור בן יומו אין להחשיבו בן יומו (ש"ע ק"ג אם עברה לילה אח"כ וכן אם עברה לילה בין בישול בשר לחלב אע"ג דאחר כך הוחמו בה מים מיד מותר וה"ה בכל האיסורים ובמקום הפסד יש להתיר בשאר איסורין

היאור רבינו פרץ

ראשונה עכ"ל, ה) מיהו יש לתמוה כשהכף בת יומא ויש ס' מן הכף דאמרינן דהקדר' מותרת וכף אסורה בין עם בשר בין עם חלב ולמה כיון שיש לו ס' בקדרה מן הכף אם כן יחשוב לכף כהגעלה מבליעה ראשונ' ויהיה לה דין הקדרה עצמה אם בשר בשר אם חלב חלב ויש לומר דלמא אתי למטעי אטו היכא דלא נתחבה הכף בקדרה כ"א מקצתה ועוד ההגעלה אינה מועלת כי אם דוקא ברותחין כל כך שמעלין רתיחה, ולענין הצרכת ששים בעינן אפילו שאינה מעלת רתיחה רק שהאש רותחת שהיד מולדת בה, ועוד דמספק רתיחה מצריכינן ששים והגעלה אינה מועלת כי אם ודאי רותחת ועוד אנו מצריכינן ששים מכל אפילו בספק תחובה כולה והגעלה אינה מועלת כי אם בודאי תחובה כולה, ו) ואע"ג דהחמין שבנתיי' משוו לה בן יומא והוי לשבח מ"מ איכא נותן טעם בר נותן טעם להיתר בתחיל' מן הבשר לקדרה ואחרי כן מן הקדרה למים חמין שהוחמו בנתיי' ואחרי כן מן המים חמין לקדרה והכל של היתר אבל בקדרה הבלוע מאיסור אין להתיר מטעם זה כדפי' רש"י גבי קיבה דלא שייך היתר דנותן טעם בר נותן טעם כי אם מהיתר להיתר כגון מבשר לחלב אבל גבי איסור אע"ג דלגבי האיסור עצמו הוי נותן טעם בר נותן טעם מכל מקום כל מה שיוצא ממנו אפילו ההיתר אסור משום דקיימא לן דחתיכה עצמה נעשית נבילה ואוסר אפי' ההיתר שבה הלכך אף על גב דגבי האיסו' הנבלע במים החמין שהוחמו בנתים הוי נותן טעם בר נותן טעם בהיתר שבא אחרי כן מכל מקום המים עצמן לבדן אסורין משום דחתיכה עצמה נעשית נבילה כדפרי' וכמו כן המים נעש נבילה כשיבלעו מאיסור אבל גבי היתר בהיתר כמו בשר בחלב כשהמים בולעים כטעם הבשר מכל מקום אין שם בשר על המים הלכך כשחוזר ונותן טעם בחלב אחרי כן אין לחוש כי אם מטעם הבשר שבתוך המים שחוזר ונכנס בחלב ואותו טעם דבשר שבמים הוי נותן טעם בר ניתן טעם כדפרישית ומהאי טעמא פירש רבינו ברוך דבצלים או כרישים הבלועים מאיסור ונותנן בקדרה של היתר צריך ששים מכולם ולא סגי ששים מן הבליעה אבל אם הכרישים או הבצלים בלועין מטעם בשר ונתנן בקדרה של חלב או להפך אין צריך ששים רק מן הבליעה ולא מכולם והיינו טעמא משום דגבי איסור הבלוע שם האיסור על כל החתיכה כדפרישי' אבל גבי בשר אין שם בשר על כל החתיכה וכי תימא היא גופה מאי

**ולדעת לעצמו אם הוא בעל הבית הראוי לבוא אל בית המקדש ולאכול מן הקדשים. ומה שכתב הרמב"ם ז"ל בפרק ד' מהלכות מעילה הלכה ד' ומה שכתב בפרק ה' מהלכות מעילה הלכה ה' ומה שכתב בפרק ז' מהלכות מעילה הלכה ז' ומה שכתב בפרק ט' מהלכות מעילה הלכה ט' ומה שכתב בפרק ט"ו מהלכות מעילה הלכה ט"ו ומה שכתב בפרק ט"ז מהלכות מעילה הלכה ט"ז

ירחי יסוד

בית חדש

ירחי יעד צד הלכות בשר וחלב

ירחי יסוד (ב"ר ל"ד, ד) ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה ויהי כן. ירחי יסוד הם ירחי הבריאה, ירחי יסוד הם ירחי הבנין, ירחי יסוד הם ירחי הגאולה, ירחי יסוד הם ירחי הנבואה, ירחי יסוד הם ירחי הנבואה, ירחי יסוד הם ירחי הנבוא

ג ומ"ש **ואפילו בדיעבד וכו'.** פירוש שעדיין הוא תוך מעת לעת לתשמישם הראשון אבל אם הוא לאחר מעת לעת לתשמישם הראשון אע"פ שהוא תוך מעת לעת לתשמישם השני אינו אוסר אא"כ כשחזרו ותחבוה במה שהשתמשו בה בראשונה אבל אם תחבוה במה שהשתמשו בה בשניה אינו אוסר כיון שנעשה הראשון הוא פגום עכשיו בשעת תחיבה שנייה ופשוט הוא:

ד ומ"ש **אך מותר לתת לתוכה פירות או צונן.** איכא למידק מאי או צונן הלא פירות נמי לא שרי אלא צונן וי"ל דהכי קאמר פירות שהוא דבר יבש או אפילו שאר צונן אע"פ שהוא דבר לח אך קשה דבסימן ל"א (קמג:) כתב רבינו דעת בעל העיטור דאסור להניח היתר צונן לח בקערה של איסור וכאן מתירו אבל מהא דכתב בסימן ל"ב (קמז.) גבי טיפת חלב שנפלה על דופן הקדרה שאבל האש דיניה הקדרה עד שתצטנן ואח"כ יערה התבשיל דרך פיה לא קשה דהתם דיעבד הוא דאי אפשר בענין אחר אלא ע"י הפסד ממון שיצטר הקדרה ויערה התבשיל דרך שוליה הילכך שרי דרך פיה אבל לכתחלה ודאי אסור אבל כאן דמתירו לכתחלה קשה ואפשר דהכא נמי כדיעבד דמי דאם אין לו היתר אלא להשתמש בו צונן יבש אלא אכיח א"כ צריך הוא לשברה ולפיכך התירו לו אף צונן לח ודוחק ובשערי דורא סימן פ"ה כתב נמי מומר להשתמש בהן צונן או פירות או כל דבר שאין צורך אכילה ואפילו תמין כגון מיס לרחוץ ראשו שקורין בל"א לויג"א מאחר שאין ההנאה מגוף האיסור אלאמא דבר אכילה אפילו דבר לח שרי כל שאינו תמין והביא ראיה ברורה מהא דאיתא בפרק שני דע"ז (דף ל"ג ע"ב) ובכלי חרס של ישראל כי רמא ביה גוי חמרא שרא למירמא ביה שיכרא ופירש רש"י דשיכרא מבטל ליה לטעמא דחמרא וכתבו תוספות (ד"ה שרא) אומר ר"י דהוא הדין מיס וכל שאר משקין נגד מיין אלא דהקשה ע"ז בשערי דורא מחרס הדרייני וחזר ומיישבו והוא מדברי הסמ"ג (לאוין קמא דף נ"ב ע"ב) וז"ל והכלי שאחרנו מומר נתן לתוכו צונן ופירות אע"פ שחרס הדרייני שהוא שברי חרסים הבלועים מיין נסך אינא בפרק אין מעמידין (ע"ז לב.) שאסור לאמוך בו כרעי המטה זהו לפי שרולה בקיומו מפני היין הבלוע בו שמפליטים אותו בימים על ידי שרייה עכ"ל ונראה דר"ל דאע"ג דאינו רולה בחרסין להפליטן אפילו הכי אסור כיון דקוף קוף חזו להפליטו וזהו עולה כפי החירוץ הראשון של תוספות לשם בד"ה והא הכא (דף נ"ב) וז"ל וא"ל דס"ל כרבנן דמתירין דעד כאן לא שרו אלא בקנקנים משום דלא חזו ליין הכנוס בהם אבל חרס הדרייני דחזי לשרותו בימים אפילו רבנן אסרי ע"כ ואע"ג דהתוספות כתבו כך בקושיא אפילו הכי גם לפי המסקנא דמשני התם ליתיה לאיסורא בעינה וכו' כך צריך לפרש דבחרס הדרייני כיון דחזי לשרותו אשיב כמו איסוריא בעינה אבל בשאר דברים דרולה בקיומו ע"י דבר אחר כגון קדרה הבלועה מבשר ומלבד דרולה בקיומו של בשר בחלב ולא בשאינו אלא בשביל הקדרה ולהשתמש בו דבר אחר [צריך] [צורך] אחילה כיון דאיסור הבלוע בו לא חזי למידי שרי להשתמש בו דלא דמי לרולה בקיומו ע"י דבר אחר לגבי חרס הדרייני דחזו להפליטן וקיימי להפליטן אשיב איסורא בעינה ומימה דפסק זה הוא שלא כמ"ש התוספות לשם בסוף דיבור המזכר על שם רבינו מס דקדרות הבלועות מבשר ומלבד ע"י שנתבשל בהם שמותר להשתמש בתוכן דבר יבש כגון תבואה אבל דבר לח לא וכ"כ לשם במרדכי (פי' אחר) ולפי דעתו אף בשרי למירמא ביה שיכרא אינו בטול ביה לטעמא דחמרא אשריגן ליה כאילו אינו כלל והוה ליה כהגעלה [ב] והילכך נראה להתמיר בדבר מאכל לא ומיהו שרי לחוש בו תמיד לרחוק הראש"ש וכך פסק מהר"ש לוריא באיסור והיתר שלו (מבוטות פ"ק ט) בשערי דורא סימן פ"ה ולא כמהר"ם בתורת חטאת שלו (כלל פה דין ג):

דרכי משה

(ב**) וכן פסק בארוך כלל ל"ז (דין ב): (ג) וכ"ה בשערים דמהרא"י (שער כח) בשם אור זרוע (ע"ז סי' רפו) ולי נראה דאין לחוש בדיעבד כמו שנתבאר לעיל סימן י':

פרישה

(ד) **ואם יש ששים כו' אבל הכף אסור כו'.** ולא אמרינן דנגעל עתה מגליעה ראשונה דהגעלה צריכין רותחין כ"כ שמעלין רתיחה ולענין הלרכת ששים אפילו שאינה מעלת רתיחה רק שתהא רותחת שהיד סולדת בה ועוד דמספק רתיחה מצריכין ששים והגעלה אינה מועלת כי אם ודאי רותחת ועוד אנו מצריכים ששים מכל הכף אפילו בספק תחינת כולה והגעלה אינה מועלת כי אם בודאי תחינת כולה עכ"ל. ודבריה אלו שלא כדעת הרשב"א שכתב רבינו בסימן שקודם זה (קמח.) דלדידיה כיון שיש ששים אע"פ שהוא בן יומו הרי נתלש ונקלש טעם החלב ומותר להשתמש בה אא"כ בשר ומיהו לטעם ראשון שכתבתי (קמח: ד"ה ורבינו ירוחם) לדברי רבינו ירוחם אפשר דהרשב"א מודה נמי בדין זה. ועל מה שמצריך שתי פעמים ששים כשתחב הכף בקדרה שתי פעמים כתב בעל תרומת הדשן (פי' קפ"ג) לא מזינן לרבנן קשיא דהוו דייקי לדרוש בשואלי הוראה אם נתחב פעם אחת או שתים אלא היו משערין בפתם בששים ומתוך כך קרוב בעיני שאפילו הוו ידעי בודאי שנתחב שתי פעמים לא היו מצריכים יותר מששים ומפני שדומה לי שלא נהגו להקפיד ולהתמיר דקדקתי למצוא ראיות להיתר ליתב דעת הקדמונים והאריך בדברי ראיותיו (ב**). והגהות שערי דורא (פי' פה ס"ק טו) כתב על זה התמיר תבא עליו ברלה והמיקל לא הפסיד: **ומ"ש אך מותר לתת לתוכה פירות או צונן.** משמע דאפילו דבר לח כל שהוא צונן מומר ושערי דורא (רש פי' פה) המא ראיה לדבר וכתב דהוא הדין לדבר שאינו צורך אכילה ואפילו תמין כגון מיס לרחוץ ראשו שרי לחוש בו א) המרדכי בפרק אין מעמידין (ע"ז פי' אחר) כתב דדוקא ליתן לתוכה דבר יבש הוא דשרי משום דליתיה לאיסורא בעינה אבל לא דבר לח: **כתוב** בהגהות אשיר"י פרק בתרא דע"ז (פי' ג) קדרה שנבלו בה בשר בחלב אם שוב נבלו בה היתר אסור באכילה אע"פ שאינה בת יומא דבאיסורי הנאה אין לחלק בין בת יומא לשאינה בת יומא ואם בת יומא היא כל המאכל אסור ואינה תקנתא ואם אינה בת יומא יצליך דמי הקדרה לנהר והאוכל מומר (ג) עכ"ל:

ג (ד) ואם יש ששים לבטל הכף הקדרה והתבשיל מותרים אבל הכף אסורה בין עם בשר בין עם חלב לפי שהיא בלועה מבשר בחלב. ואפילו בדיעבד אוסרת אם חזרו ותחבוה בין בבשר בין בחלב כל זמן שהיא בת יומא ואם אין בו לו ששים הכל אסור בהנאה אפילו הקדרה. (ה) [ב] אך מותר לתת לתוכה פירות או צונן כיון

בסוף סימן צ"ט (קנט: ד"ה איסור) [עד כאן]:

ג **וכתב** עוד בסמ"ק (בהגהות סי' ריג בדיני בטול אות ה) ויש לתמוה כשהכף בת יומא ויש ששים מן הכף לאמרינן דהקדרה מותרת והכף אסורה מן עם בשר בין עם חלב ולמה כיון שיש ששים בקדרה מן הכף אם כן יתבב לכף כהגעלה מבליעה ראשונה ויהיה לה דין הקדרה עצמה אם בשר בשר אם חלב חלב וי"ל דילמא אמי למיטעי אמו היכא דלא נתחבה הכף בקדרה כי אם מקלתה ועוד דהגעלה אינה מועלת כי אם דוקא ברותחין כ"כ שמעלין רתיחה ולענין הלרכת ששים אפילו שאינה מעלת רתיחה רק שתהא רותחת שהיד סולדת בה ועוד דמספק רתיחה מצריכין ששים והגעלה אינה מועלת כי אם ודאי רותחת ועוד אנו מצריכים ששים מכל הכף אפילו בספק תחינת כולה והגעלה אינה מועלת כי אם בודאי תחינת כולה עכ"ל. ודבריה אלו שלא כדעת הרשב"א שכתב רבינו בסימן שקודם זה (קמח.) דלדידיה כיון שיש ששים אע"פ שהוא בן יומו הרי נתלש ונקלש טעם החלב ומותר להשתמש בה אא"כ בשר ומיהו לטעם ראשון שכתבתי (קמח: ד"ה ורבינו ירוחם) לדברי רבינו ירוחם אפשר דהרשב"א מודה נמי בדין זה. ועל מה שמצריך שתי פעמים ששים כשתחב הכף בקדרה שתי פעמים כתב בעל תרומת הדשן (פי' קפ"ג) לא מזינן לרבנן קשיא דהוו דייקי לדרוש בשואלי הוראה אם נתחב פעם אחת או שתים אלא היו משערין בפתם בששים ומתוך כך קרוב בעיני שאפילו הוו ידעי בודאי שנתחב שתי פעמים לא היו מצריכים יותר מששים ומפני שדומה לי שלא נהגו להקפיד ולהתמיר דקדקתי למצוא ראיות להיתר ליתב דעת הקדמונים והאריך בדברי ראיותיו (ב**). והגהות שערי דורא (פי' פה ס"ק טו) כתב על זה התמיר תבא עליו ברלה והמיקל לא הפסיד: **ומ"ש אך מותר לתת לתוכה פירות או צונן.** משמע דאפילו דבר לח כל שהוא צונן מומר ושערי דורא (רש פי' פה) המא ראיה לדבר וכתב דהוא הדין לדבר שאינו צורך אכילה ואפילו תמין כגון מיס לרחוץ ראשו שרי לחוש בו א) המרדכי בפרק אין מעמידין (ע"ז פי' אחר) כתב דדוקא ליתן לתוכה דבר יבש הוא דשרי משום דליתיה לאיסורא בעינה אבל לא דבר לח: **כתוב** בהגהות אשיר"י פרק בתרא דע"ז (פי' ג) קדרה שנבלו בה בשר בחלב אם שוב נבלו בה היתר אסור באכילה אע"פ שאינה בת יומא דבאיסורי הנאה אין לחלק בין בת יומא לשאינה בת יומא ואם בת יומא היא כל המאכל אסור ואינה תקנתא ואם אינה בת יומא יצליך דמי הקדרה לנהר והאוכל מומר (ג) עכ"ל:

הגהות והערות

צד א) עיין מנחת יעקב כלל פה אות טז דהא דאסר המרדכי דבר לח הוא רק במידי דאכילה אבל להחם בו חמין לחוף בו הראש שרי כמו בדבר יבש כיון שאינו נהנה מגוף האיסור וגם הדרכי משה בטור אורח חיים סימן תנ אות ב כתב ויש מתירין להחם חמין לרחרן בכלי חמץ והוציא דין זה מתוס' ומרדכי פרק אין מעמידין:

ב) **בכתה"י** ודפוסים קדמונים חיבת "לו" ליתא:

ד ומ"ש רבינו ואם אין הכף בת יומא הקדרה והתבשיל מותרים והכף אסורה לכתחלה בין עם בשר בין עם חלב. ופס תמר מה בין קדרה לכף הרי גם הקדרה בלועה מבשר בחלב ומאי טעמא שרית לה מפני שטעם החלב שבה הוא פגום כך נמי טעם חלב שבו הוא פגום וי"ל דכף שאני שבלע החלב בשעת שבחו הילכך אף לאחר שנפגם אסור כדין כלי שאינו בת יומא שאסור לבשל בו לכתחלה מש"כ בקדרה שלא בלעה טעם החלב אלא אחר שנפגם שהרי כשנתבב הכף בקדרה לא היה בן יומו הילכך שרי וכיולא בזה כתבו התוספות (עו. ד"ה מבלן ואילך) והרא"ש (פי' לו) בסוף ע"ז וז"ל אם בשל בדיעבד בכלי שאינו בן יומא הקדרה אסורה והתבשיל מותר כי הקדרה היה בה איסור קודם שנפגם אבל התבשיל לא היה בו איסור מעולם וכיולא בזה כתב הרשב"א ג"כ בסוף בית המערובות (מוה"ק ב"ד ס"ד ו.) לכל כלי שבלע מן המותבח אע"פ שחזר להיות בתוכו פגום כשאינו בן יומו הרי הוא עומד באיסורו שלא להשתמש (בהם) [בו] לכתחלה ומטעם זה כתב רבינו ירוחם (נת"ו אות כח קלח:) בשם הרא"ש דגבינה שמטגנים בצלח בשמן שהניחוה בקערה שאינה אסורה: ומ"ש ומכל מקום בדיעבד אינה אסורה. היינו דוקא כשחזר ותחבה במין שתחבה פעם ראשון אם מלב חלב ואם בשר בשר לחילו חזר ותחבה במין שהיתה בלועה ממנו תמלה במוך מעת לעת לתחבה בראשונה פשיטא שהיא אוסרת (ה): [בדק הבית] כתב רבינו ירוחם (נת"ו אות כט קמ.) מותר לתת איסור צונן לתוך כלי היתר אם הוא כלי שאין דרך להשתמש בו בלא הדחה אבל אם הוא כלי שדרך להשתמש בו בלא הדחה אסור ליתנו בו לכתחלה ואם שכח ונתנו לתוכו מדיח הכלי ודיו עכ"ל. כתב רבינו ירוחם (שם סוע"ב) בשם הרא"ש כזית חלב שנפל לתוך חררה אפויה אינו נאסר אלא כדי קליפה או כדי נטילה [עד כאן]:

ה אם בשלו מים בקדרה חדשה ותחבו בה כף מולבת ואח"כ חזרו ובשלו בה מים פעם אחרת ותחבו בה כף של בשר ושמי הכפות היו בני יומן ובשום אחד מן הפעמים לא היה במים ששים כתב סמ"ק סימן רי"ג (בהגהות דיני מעול אות ח) [ד] שאסור להשתמש בקדרה לא בשר ולא חלב אבל שאר דברים מותר לבשל בה מאחר שהיתה חדשה שלא בשלו בה חלב מעולם (ו): כתב בספר התרומה (פי' עה) אף על גב דבשאר איסורין קדרה של איסור ששהתה מעת לעת בלא איסור אם הוחמו בה חמין בתוך מעת לעת חשיבא כבת יומא וכו' בבשר בחלב אינו כן שאם בשלו בה בשר ובתוך מעת לעת הוחמו בה מים וכו'. כן כתב גם כן סמ"ק (פי' ריג בהגהות דיני מעול אות ו) בשם ספר התרומה. וטעמא דשרי בבשר בחלב יותר מבשאר איסורין לע"פ שהתמין שבמים משום דהוי נ"ט בר נ"ט והוי לשבח היינו משום דהוי נ"ט בר נ"ט דהיתרא מן הבשר לקדרה ומן הקדרה

דרכי משה

(ד) ולא דמי לכלים בפסח דאסורים להשתמש בהן כמו שנתבאר באורח חיים סימן ת"ן משום דרוצה בקיומו של איסור ע"י דבר אחר די"ל דשאני התם דרוצה ליהנות מן האיסור אחר הפסח משא"כ כאן: (ה) כתב באיסור והיתר הארוך כלל ל"ז (דין ט) דאם תחב כף בן יומו לקדרה של ירקות או מים והקדרה אינה ממין הכף ואינה בת יומא או להיפך הכל שרי דהוי נ"ט בר נ"ט ועדיין היתר הוא הואיל וכלי אחד אינו בן יומו וכ"ה לקמן סימן צ"ה. ועוד כתב (שם) דאפילו הכף וגם הקדרה בני יומן אם יש ששים נגד הכף גם (הכלי) [כן הכל] שרי דהקדרה פשיטא דשרי דהרי יש ששים נגד הכף וגם הכף שרי דהרי טעם הקדרה הוי נ"ט בר נ"ט ועדיין היתר הוא הואיל ואיכא ששים נגד הכף וצריך לאכול המאכל [ג] כמין הכלי שהוא בתוכו עכ"ל: (ו) וצ"ע דהואיל והקדרה היתה חדשה הוי נ"ט בר נ"ט המאכל בכף והכף לקדרה או אפילו איכא למימר הכף למים והמים לקדרה והוי ג' נותן טעם ועדיין היתר הוא וא"כ אמאי אינו מותר לבשל בו בשר להדיא מאי שנא מדגים שעלו בקערה דמותר לאכלן בחלב כדלקמן סימן צ"ה ואפשר דסמ"ק מחלק בין עלו לנתבשלו ועיין לקמן סימן צ"ה (ד"מ אות א) אם נוהגין כן. גם למטה (ד"מ אות ז) משמע דהסמ"ק ס"ל נ"ט בר נ"ט אפילו בבישול וכ"ה בהדיא בהגהות מיימוניות פ"ט (דפוס קושטא הי"ג) להתיר בדיעבד מטעם שכתבתי אבל לכתחלה משמע דאסור וצ"ע מאי שנא מדגים דמותר לכתחלה הואיל והסמ"ק אינו מחלק בין עלו לנתבשלו כמו שאכתוב סימן צ"ה ואפשר דהחמיר לכתחלה בנתבשלו משום דיש מחמירין בנתבשלו ועיין לקמן: ובארוך כלל ל"ז (דין ט-י) כתב קדרה חדשה שמבשל בה ירקות או כיוצא בזו ותחבו בו שתי כפות אחת של בשר ואחת של חלב אם הכפות שתיהן אינן בן יומא או אפילו אחת מהן או שתיהן בן יומא ויש ששים נגדן מותר לאכול המאכל מאיזה מין שירצה וכן יוכל להשתמש בקדרה לאיזה מין שירצה אבל אם שניהן בני יומן ואין ששים נגדן אם תחבן בבת אחת הכל אסור ואם תחבן בזו אחר זו המאכל יאכל כמין האחרון וגם הקדרה ישתמשו בו ממין האחרון עכ"ל וזה שלא כדברי הסמ"ק שכתב ב"י. ובהגהות מיימוניות פ"ט כתב ג"כ דאם תחבו הכף השני לאחר מעת לעת של הכף הראשון מותר להשתמש במין האחרון ומשמע הא תוך מעת לעת אסור כדברי הסמ"ק וב"ל דיש יותר טעם לדברי הסמ"ק והג"ה [מיימוניות] מלדברי הארוך משום דהסמ"ק והג"ה [מיימוניות] ס"ל דנ"ט בר נ"ט תוך מעת לעת הוי כנותן טעם לפגם דלכתחלה אסור ובדיעבד שרי ומשום הכי לא יבשלו בו אח"כ לכתחלה לא בשר ולא חלב אבל דברי הארוך צ"ע דהואיל ומתיר להשתמש במין האחרון א"כ ס"ל דנ"ט בר נ"ט לא הוי כנותן טעם לפגם א"כ היה להיות מותר להשתמש בו מאיזה מין שירצה דהרי הטעם האחרון אינו אלא נ"ט בר נ"ט כנ"ל:

פרישה

(ו) ואם אין הכף בת יומא הקדרה והתבשיל מותרין כו' והכף אסורה כו'. ופס תמר הואיל והתבשיל מותר דאמרינן הטעם פגום אם כן הכף נמי הא מותרת מטעם זה וי"ל דשאני הכף שבלעה טעם האוסרה בשעת שבחו הילכך אף לאחר שנפגם אסור: (ז) ומ"מ בדיעבד אינה אוסרת כו'. פירוש כשתחבה במין שתחבה לפני זה וקמ"ל דלא תימא השתא דבלוע מבשר וחלב תאסור בפליטה טפי מבפעם ראשונה מאיסור אבל פשיטא שאוסרת אם תחבה במין בליעתה ראשונה כיון שהיא בת יומא ממחיבה זו (כתב רמ"א (פ"ה) קדרה שבשלו בה ירקות או מים ותחבו בה כף בת יומא [והקדרה אינה בת יומא] או איפכא או איש ששים במאכל הכל נעשו המים נבלה מיד סמ"ק. ולפי האי טעמא לא ס"ל לרבינו כוותיה דספר

דרישה

[ג] כתב בעל התרומה אע"ג דבשאר איסורין וכו' בבשר וחלב אינו כן וכו' מותר אע"פ שהוא בתוך מעת לעת לחימום המים. בית יוסף בסוף סימן צ"ג כתב דמכאן משמע דרבינו לית ליה דרשב"א דא"כ דעדיפא מינה ה"ל לאשמעינן דמותר לבשל בה חלב לכתחלה אחר שהורתחו המים וכמ"ש לעיל סוף סימן צ"ג ועוד דאי ס"ל כהרשב"א מאי איריא אחר ששהתה מעת לעת לבישול הבשר בשלו בה חלב מותר דהא אפילו תוך מעת לעת

חדושי הגהות

[ג] עיין בש"ך או"ק י"ח שהאריך בזה: [ד] עיין בש"ך או"ק ע"ו שהאריך לדקדק בביאור דברי הב"י והריבי משה בזה:

הלכה ומנהג

מיום ליום

שאלות ותשובות

שאלה: מה הדין בקריאת שלש פרשיות בשבת? האם יש לקרוא אותן בטעמים כמו בתורה, או לא? ומה הדין בקריאת הפרשה בלחש? ומה הדין בקריאת הפרשה בלחש בלילי שבת? ומה הדין בקריאת הפרשה בלחש בלילי שבת בזמן שאין מנהג לקרוא בטעמים? ומה הדין בקריאת הפרשה בלחש בלילי שבת בזמן שאין מנהג לקרוא בטעמים,

ע"ש ס"ק ז' ד"ה אמר קמא) מ"ש הש"ך (ס"ק ל"ד) ס"ס הגהו (ז"ל ר"ן ע"ז ב"ב) (ע"ז ב"ב) ע"ש ס"ק ל"ד) הגהה

הגהות הגר"א ... חרוש אנש שם

יחוד לבית דין

מ"מאיר לא הגר לבד בהו מ"מאלהים, דמסתם הגמ' לא מיירי, אלא דבר שיש בו מ"מ, ומ"מ אינו לבד, ולא מיירי בדבר שאינ

באר הגולה

צד ג לשון הטור וכ״כ נסמ״ק בסימן רי״ל ובערי דורם:

דגול מרבבה

צד [ג] [מגיגא] משערינן בכל מה שנתחב בקדירה. ולדעת המחבר ל״ל דליכא גוי קפילא. ע״כ:

[ב] [מגיגא] דגם ע״י עירוי מכלי ראשון. ודלמי הכי הוא אלא שאז ג״ל שאים רק נגד קליפת הכלי לדעת המחבר ורמ״א וש״ך אך לדעת רש״ל עירוי אוסר כדי כולו עיין ע״ז סימן ק״ה ס״ק ד׳ שהאריך שם להתמיר בעירוי כדי כולו, ע״כ:

גליון מהרש״א

צד א משערים בכל מה שנתחב. עיין מ״ש גליון ש״ך סימן א׳ ס״ק י״ב:

ב אם הכף בן יומו. אף דבשר בחלב אסור גם אחר שנפגם כמ״ש הרמב״ם דאם עירב בו לענה ורוש חייב היינו שכבר היה בשר בחלב ונפגם אח״כ אבל כשנעשה מיד בפגם שרי. פרי מגדים בפתיחתו סוף ד״ה טעם כעיקר. גם בשר בחלב מכבר שנתערב אם פוגם אינו אוסר התערובות:

ג דהיינו ששמשו בו. ואם לא שמשו בחלב בעין כי אם במאכל שיש בו חלב נראה דבלע הכף רק כפי ערך ובעי ששים לפי ערך ועיין ט״ז סימן צ״ב ס״ק כ״ד:

ד בכלי ראשון תוך. ובלא הפסד מרובה גם בנשתמש בכלי שני שהיד סולדת בו. ק״ה ט״ז ס״ק ד׳:

אמרי בינה

צד א) ומשום הכי אם עירה נמי מכלי ראשון כו׳. כונתו דהרמ״א כתב כאן דצריך שיהיה הכף בן יומו דהיינו ששמשו בו בכלי ראשון תוך מעת לעת על זה כתב הט״ז דלפי מה דנתבאר בסימן צ״ה דגם על ידי עירוי מכלי ראשון הוי כמו בכלי ראשון ממש הוא הדין כאן אם עירה מכלי ראשון שאינו לא של בשר ולא של חלב על הכף המלוכלך מבשר הוי כמו שנשתמש בהכף בכלי ראשון של בשר:

כמה שממיר גם הקדירה ומדברי מהר״מ שהביא בדרכי משה סימן ק״ה (ובתורת מנחת כלל נ״ה ד״ו) שכתב דלא אמרינן עירוי בכלי ראשון אלא כשנפל בקלוח אבל בטיפה שנפלה על הקמא קגי בגרירה ועל הלהב בעגילה עכ״ל אין ראיה כלל דגרירה ועגילה הוי ח) בקליפה וכ״כ באיסור והיתר האחרון גופיה כלל נ״ח דין ז׳ מדברי מהר״מ אלו דהיכא שהסכין צריך נעילה המאכל צריך קליפה עכ״ל ועוד דהכא עדיף מטיפה רותחת שנפלה על הכלי דהכיסוי גופה עם הלחלוחית חם נגע בקדירה ועוד דבסימן ק״ה ס״ק ה׳ הבאתי הרבה פוסקים דס״ל דכלי חרס בולע אפילו בכלי שני וכ״ש עירוי שנפסק הקלוח שמבליע עיין שם מיהו כל זה כשיש לחלוחית בכסוי אבל יבשה דלא יבשה פשיטא דלכ״ע הכל שרי מיהו מן הסתם אמרינן שיש בה לחלוחית (עיין ש״ך): (ו) **מאכל.** צ״ל פירושו דקאי אדלעיל שכתב רמ״א אם נתן כיסוי של בשר על קדירה של חלב ושניהם חמין ובשניהם יש מאכל שניהם אסורים ע״ז כתב כאן דאם לא היה מאכל בשניהם אע״פ שהם חמין שניהם מותרים דהוי ליה כשתי קדירות וכו׳ וראיתי בט״ז שמאריך בכאן באם עמד חלב צונן מעת לעת בקדירה ואח״כ בשלו בו בשר דאסור מכח כבוש כמבושל אפילו בקדרה ישנה ולא אמרינן דשבעה לבלוע ולא בלעה מחלב כלום ע״ש שמביא כמה ראיות לדבריו אך מ״ש דאם נתן דבר היתר בכלי של איסור מעת לעת בצונן

הכיסוי מס והקדירה לוגנת (ה) הכל שרי (שם) רק המאכל צריך קליפה (לדעת הגהת ש״ד ולא כאו״ה שם) אם אפשר לקלפו ואם לאו הכל שרי ג) ואם (ה) לא היה (ו) מאכל בקדירה הכל שרי דהוי כשתי קדירות שנגעו זו בזו (הכל ד״ע לסברת האחרון):

סימן צד

דין התוחב כף חולבת בקדרה של בשר. ובו ט׳ סעיפים:

א [א] התוחב כף חולבת בקדרה של בשר או איפכא **א)** [ב] [ג] א משערים בכל מה (א) (ג) שנתחב ממנו בקדירה [ג] ב (אם הכף בן יומו **ב)** ג דהיינו (ב) שנשמשו בו **(א)** (ג) [ד] ד בכלי ראשון תוך מעת

פכ״ה סימן מ״ו מיהו מן הסתם אמרינן שיש בה לחלוחית כן כתב בדרכי משה וכן משמע מדבריו בהג״ה כאן:

צד (סעיף א) **א) משערים בכל מה שנתחב כו׳.** דלא ידעינן כמה נפיק מיניה ועיין לקמן סימן ל״ח סעיף ה׳ אי ידעינן כמה בלע וכתב מהרש״ל דאם אינו ברור לו עד כמה תחב משערין בסתם דרך לתחוב דהיינו עד ראש הכף (מכונות אות ד) ופג״ה סימן מ״ג דאם אינו ברור לו עד כמה מחב משערים בסתם דרך לתחוב דהיינו ג) עד לאש הכף ע״כ: **ב)** דהיינו ששמשו בו בכלי ראשון. אבל אבל אם שמשו בו בכלי לאשון מיס אינו מחשבו מעת לעת אבל בכף של איסור אפילו שמשו בו בכלי לאשון של מיס מחשבו מעת לעת ג) כשלא היה במיס שאים נגד הכף כדלקמן סעיף ו׳ וסימן ק״ג (פ״ז) ועיין שם:

נקודות הכסף

צד ג) דגם ע״י עירוי מכ״ר כו׳. לא הוה ליה לערבינהו ולתנינהו דהא אין דינם שוה דעירוי קיימא לן דאינו אוסר רק כדי קליפה וא״כ א״ל אח״כ שאים אלא כנגד הקליפה ולכן כתב רמ״א דהיינו ששמשו בו בכלי לאשון על דברי המחבר שכתב משערינן בכל מה שנתחב בקדירה:

ביאור הגר״א

צד [א] **התוחב כו׳.** נלמד מקדרה שבשל כו׳ בסימן שקדם: [ב] **משערים כו׳.** כמ״ש בפרק גיד הנשה דבדידיה כו׳ כנ״ל: [ג] **אם כו׳.** כנ״ל בסימן שקדם: [ד] **בכלי ראשון.** עיין לעיל סימן ס״ח סעיף י״א:

חידושי רע״ק

ב) **ואם לא היה מאכל בקדירה.** קשה לי הא אף אם יש מאכל בקדירה הקדירה מותרת ומה מידע מה הרמ״א דאם ליכא מאכל בקדירה דהכל שרי ולומר דהכל שרי היינו אף בשניהם חמים הא מה בולמי אסור הקדירה מחמת הלחלוחית שבכיסוי דמה לא שייך סברת איסור והיתר האחרון דקיל משאר עירוי דטיפה אחת פוסק כמ

מתימותה דכיון דהקדירה חם כמה יפסוק תמימותה וצ״ע:

צד ג) **עד ראש הכף ע״כ.** דהיינו כמו שהוא עגול:

ד) **כשלא היה במים ששים.** אבל אם יש במים ששים מתבטלים מעת לעת מן שמוש האיסור והא דלא אמרינן דבטהוליתו הכף והוא רותח ונעשה המים הנלוע בכף נעילה מהאיסור הבלוע בו מכל מקום כיון דהאיסור שנשאר בלוע (ולא יצא במים דמה שיצא נתבטל בששים) פגום ואמרינן דאין הנאסר המים ממיר מהאוסר כמ״ש הרמ״א לקמן סימן קל״ד סעיף (ב׳) [י״ב] בהג״ה אלא דאם אין במים ששים מיישינן שיצא מהאיסור לתוך וכיון דהאיסור רגע אחד תוך לקדירה לא מפגם וכדמוכח מדברי הש״ך סימן זה ס״ק (כ״ד) [כ״ב] דאף אם נשאר איסורים לא אמרינן בחיבה נעשית נעילה מ״מ משמינן משעת תימוש המים דנ״ע בר נ״ע באיסור אסור הרי דהאיסור עצמו אוסר דלא נפגם גם לפי מה דכתב הרמ״א סעיף ג׳ דסגי בפעם אחת ששים ומבואר בתרומת הדשן הטעם דיש ג׳ סברות להקל א׳ דדלמא הכף כשהוציאו אינו כלי לאשון שיבלע הטעם אבל שנו מעטעם הנשר שנו הב׳ סברת הרמב״ן דבלוע לא נעשה נעילה אם כן מהאי טעמא הכא נמי ליכא איסור מצד הוצאת כף מהמים:

באר היטב

(ה) **הכל.** כתב בדרכי משה אפילו הקדירה עצמה שרי לכתחלה כשמקנחה או מדיחה למעלה במקום שנגעה בכיסוי ואע״פ שהלחלוחית היה חם מכל מקום שרי שמה שנפרש מן הכיסוי הוי ככלי שני ולא דמי לעירוי דטפה אחת כת חמימותה פוסק ואינו ככלי ראשון עכ״ל וצ״ע במה שמתיר גם הקדירה דהא הכיסוי גופה עם הלחלוחית חם נגע בקדירה מיהו כל זה כשיש לחלוחית בכיסוי אבל יבשה פשיטא דלכ״ע הכל שרי מיהו מן הסתם אמרינן שיש בה לחלוחית (עיין ש״ך): (ו) **מאכל.** צ״ל פירושו דקאי אדלעיל שכתב רמ״א אם נתן כיסוי של בשר על קדירה של חלב ושניהם חמין ובשניהם יש מאכל שניהם אסורים ע״ז כתב כאן דאם לא היה מאכל בשניהם אע״פ שהם חמין שניהם מותרים דהוי ליה כשתי קדירות וכו׳ וראיתי בט״ז שמאריך בכאן באם עמד חלב צונן מעת לעת בקדירה ואח״כ בשלו בו בשר דאסור מכח כבוש כמבושל אפילו בקדרה ישנה ולא אמרינן דשבעה לבלוע ולא בלעה מחלב כלום ע״ש שמביא כמה ראיות לדבריו אך מ״ש דאם נתן דבר היתר בכלי של איסור מעת לעת בצונן דאסור אינו נ״ל דהא אחר מעת לעת נותן טעם לפגם ועיין לקמן סימן ק״ה (ובקדירה חדשה של חרס ושהה בו חלב כל הלילה נאסר הבשר דקדירה חדשה בולע אפילו בצונן עט״ז ס״ס זה):

צד (א) **שנתחב.** כתב הש״ך דלא ידעינן כמה נפיק מיניה ועיין לקמן סימן צ״ח ס״ה אי ידעינן כמה בלע וכתב מהרש״ל דאם אינו ברור לו עד כמה תחב משערין בסתם דרך לתחוב דהיינו עד ראש הכף (כתב כנסת הגדולה בשם הרדב״ז לא אמרו אלא באיסור ודאי אבל בספק איסור לא משערינן אלא בפליטה. וכתב עוד בשם תמים דעים דהיכא דהגביה עץ הפרור מלא מחבשיל שבקדירה שיש לומר שמה שיצא מפליטת הכף אינו יכול להתבטל בתבשיל שהגביה באותו כף משום דלית ששים באותו תבשיל שהגביה. ואחר ההגבהה החזיר הכל לקדירה מה שהגביה עם עץ הפרור עצמו נעשה הכל נבילה ואוסרת כל הקדירה אם אין ששים כשיעור מה שהגביה עם העץ הפרור ע״ש):

ר"ת ... ולכן הרגשתי שם מראשונים המהרו לחלוק בכך שחולק בה ואולם גם אנו בכל אשר נמצא ... הנדרים ... מסאה שו אמרים קולמוס ... ומה שמעלים הנגנו ... לעשות ... בכל אשר ... אשר ... ולא ... אבל ... אבל ... אבל

ג) וסברא ראשונה עיקר. דלע"ג דחס מקצתו חס כולו ב) מכל מקום אינו מוליך בליעתו בכולו כ"כ הפוסקים ועיין לקמן סימן קכ"ו ס"ק י"ז ואף דעת המחבר שסברת הרא"שונה עיקר וכמ"ש בסימן זה ס"ק כ"ח ולכן כתב סברת האחרונה בשם יש מי שאומר ועיין לקמן סימן ל"ח סעיף ד': (סעיף ב) ד) אם תחב הכף כו'. הטעם כתבו הגהות מרדכי דחולין (פי' חטמה) ומהרי"ל בתשובה סי' (קס"ו) [ק"נ] ומרומת הדשן סימן קפ"ג דמתחלה צריך שיהיה נגד החלב ואיתיגין דלמא נשאר בו מעט חלב וכשהוליאו מן הקדירה נעשה כל הכף נבילה מבשר בחלב ולכך צריך לבטל הכף בפעם השני ונראה דמהאי טעמא כתב הטור והמחבר אם תחב שני פעמים כו' צריך שני פעמים שיהיה נעשית נבילה רק בבשר בחלב דטעמא הוא מפני שכל אחד היתר בפני עצמו וע"י חבורן נאסרו מה שאין כן בשאר איסורים וכמ"ש בסימן ל"ג ס"ק י' ו והלכך כשתחבו פעם אחת מו ליכא למימר דנעשה נבילה דיכול שכבר נאסר הכף לא נעשה נבילה א"כ אפילו תחבו הרבה פעמים סגי בשני פעמים שאיסור והסמ"ק דס"ל בכל איסורים תחיכה נעשית נבילה בחמת לא כתב בסימן רי"ג הא' ליתנא לצריך שני פעמים ע"ש ודו"ק:

ג) וכן מי שאומר שאם הכף של מתכת משערים בכולו משום דחם מקצתו חם כולו ג) [ז] (וסברא (ג) עיקר וכן נוהגין) (מרדכי וש"ד והגהותיו ואחרון) (ועיין לקמן סימן ל"ח):

ב ד) [ז] ג אם תחב הכף (ב) בקדירה שני פעמים (אחרון בלל ל"ז) [ה] ג ויש מי שאומר שאם הכבשר סימן ע"ח דמסתבר דכלי ראשון כל זמן שאין היד מולדת בו אין בו כח להבליע בלל אלא דמסתפינא להקל בכלי ראשון שעומד אצל האש כל שהוא חם ואפילו אין היד מולדת בו ראוי לאסור דעשו הרחקה לכלי ראשון כדאיתא בירושלמי (שבת פ"ג ה"ד) עכ"ל אבל בתורת חטאת בלל ג"ז (דין יב) פוסק כבית יוסף (קנא: ד"ה ומ"ש) ואיסור והיתר האחרון (בלל לד דין יט) דאפילו בכלי ראשון שעל האש אינו אוסר אם אין היד מולדת בו וכן עיקר ה ועי' סימן ק"ה סעיף ב' (פ"ק ד) מ"ש על דברי רמ"א בזה: (סעיף ב) (ב) בקדירה

באר הגולה

ג שם בשם כ' פרק וכ"כ הקמ"ק בשמו:

ג שם וכ"כ הקמ"ק:

גליון מהרש"א

ה ועיין סימן ק"ה סעיף ב'. וע"ש ש"ך סק"ה:

ו והלכך כשתחבו פעם שנית. עיין גליון סימן צ"ב סק"י ועיין גליון סימן צ"ח סעיף ב' על תיבת אסור:

אמרי בינה

ב) מכל מקום אינו מוליך בליעתו בכולו. כונתו דאם נגע איסור בצד שהוא חם אינו מוליך הבליעה בכולו וגם אינו מפליט מכולו ולא אמרינן דחם כולו רק לענין אם היה חם במקצת אזי אף אם נגע איסור בראש הקר אמרינן דנבלע שם. ועיין בפרי מגדים שהביא פוסקים החולקים ע"ז וסבירא להו דמוליך הבליעה בכולו רק דאינו מפליט מכולו:

ג) דסבירא להו דלא אמרינן חנ"נ רק בבשר בחלב כו'. עיין ביד יוסף שמפרש כונתו דרצונו לומר דבתחיבה ראשונה אמרינן דיצא מהכף נ"ט חלקים חלב ונכנס לתוכו נ"ט חלקים בשר ולא נ"נ בעודו בתוך הקדרה דהמאכל מקושר הוא עם הבלוע בכלי ויש ששים נגד הבלוע בכף אלא אמרינן דלאחר שהוציאו הכף מן הקדרה נעשה הבלוע בו נבלה ואחר כך כשתחב פעם שניה להקדרה איכא למיחש שמא יצא מן הכף נ"ט חלקים בשר עם חלב לכך צריך פעם שני ששים ולא חיישינן שמא נכנס בתוך הכף בפעם שניה נ"ט חלקים בשר ואחר כך כשהוציאו הכף מן הקדרה נ"נ הנ"ט חלקים בשר מן חלק ששים שנשאר בכף דס"ל כל הבא מבשר בחלב לאו כבשר בחלב דיינין ליה והנ"ט חלקים בשר שנכנסו בתוך הכף לא נ"נ הלכך א"צ ששים בפעם שלישית ע"כ:

(ה) ויש מי כו'. כמ"ש בריש פרק כיצד צולין: [ו] וסברא כו'. דאף על גב דחם כולו אינו מוליך בליעתו בכולו. כן כתבו הפוסקים ואיסור והיתר הארוך כתב דאף אם אומר דמוליך בליעתו בכולו היינו על ידי האור דומיא דפסח. וראיה לכל זה ממ"ש בזבחים צ"ד עמוד ב' אמר אביי לא צריכא אלא כו' ועיין לקמן סימן קכ"א סעיף ו' ועמ"ש לעיל סימן צ"ב סעיף ה': [ז] אם תחב כו'. דשמא נשאר בו מעט חלב וכשהוציאו מן הקדירה נעשה כל הכף נבילה וכמ"ש בסעיף ג' וכמ"ש בכחל צ"ז עמוד ב' וכמ"ש שם ק"ח עמוד ב' חלב נבילה הוא ועיין תוספות שם ד"ה אמאי כו':

באר היטב

(ג) ראשונה. כתב הש"ך דגם דעת המחבר שסברא ראשונה עיקר ולכן כתב סברא האחרונה בשם יש מי שאומר:

פתחי תשובה

האש מכל מקום נשאר לו שם כלי ראשון ועשו הרחקה ומייג ומה גם לענין דהכלי ראשון בולע והולך כל זמן שהדבר שבו שם וצריך מעת לעת אחר שבת לגדר פוסרין ע"ש ועיין לקמן סימן ק"ה (סק"ה) [סק"ו] מ"ש שם: (ג) עיקר. עיין באר היטב של הרב מהרי"ט ז"ל שכתב בשם בית הילל אע"ג דחם מקצתו חם כולו היינו לבלוע אבל לא לפלוט דאינו פולט אלא מה שנתחב ממנו בקדרה ונפקא מינה אם תחבו הקצה של הכף של מתכת בן יומו בקדרה צריך ששים בקדרה נגד הקצה שנתחב בו עכ"ל והנה בית הילל כתב ששמע כן מבעל מגן אברהם ע"ש ונתמה כן הוא במגן אברהם באורח חיים סימן תנ"ו ס"ק כ"ד אבל דעת הש"ך כאן סק"ג לא נראה כן אלא דגם לענין לבלוע לא אמרינן חם כולו דאינו מוליך בליעתו בכולו וכ"כ לקמן סימן קכ"ו ס"ק י"ז להעיקר כמהר"ם מ"ץ דחם כולו היינו לענין דאם הכלי נעשה חם בראש אחד ונגע איסור בראש הקר אבל לא מהני שאם נפל איסור בראש אחד שיהא מתפשט בכל השני ולכן אם נשתמש היתר במקצת האחר מותר בדיעבד ע"ש וכ"כ בסולת למנחה

משבצות זהב

סימן ל"ה סעיף ג' בהג"ה וט"ז אות י"ג ובש"ך אות ה' וי"ז יע"ש. אמנם צריך עיון דעל ידי עירוי לא בלע רק כדי קליפה, וכן מבואר באיסור והיתר האחרון בלל ל"ז דין א', ואם כן ודאי יש ששים בקדירה נגד קליפת הכף, השתא נגד קליפת כל הקדירה יש בתבשיל ששים לבד קערה לחבה עיין סימן ק"ו בש"ך אות (ס"ד) [ס"ה] וסימן (קל"ד) [קל"ה] (ש"ך ס"ק ט) וסימן קל"ז (ס"ק בהג"ה), וכי תימא דבאין הפסד מרובה מיירי אם כן מה אירע עירוי, כלי שני גמי, עיין סימן ק"ה בט"ז אות ד' וש"ך אות ה', גם אין ברור אף לים של שלמה אי כלי שני אוסר כולו ז) עיין סימן ס"ח (משב"ז ס"ק ט) האריכו בדיני עירוי וכלי שני ולקמן סימן ק"ה אבאר עוד ועיין ש"ך אות (ב') [ה'].

וסיים הט"ז דאף אצל השם כל שאין יד מולדת בו שרי. ובאות ד' בסימן ק"ה כתב דמה שכתב רמ"א כאן כלי ראשון, לדינא אף כלי שני כן, אם לא בהפסד מרובה יע"ש בבאין הפסד מרובה אוסר כולו, ושם אבאר: כתב איסור והיתר האחרון שם (ד"א) [דין ג'] בשם סמ"ק אפילו מפסק רמיחה ואפילו פסק אם נחתב כולו או מקצתו צריך נגד הכל דעשם כעיקר דבר תורה עכ"ל. הנה בפסק רמיחה לא אומר שאינו יודע אם היה חם יד מולדת בו בשעת חתיכה, לא מיבעיא אם עתה חם דאוקי אחזקה דהשתא, ואף מעיקרא היה צונן מכל מקום מזקה דהשתא אלימא כהאי גוונא דחזקה א' עשויה להשתנות בכל רגע שעומד אצל האש ז) עיין פני יהושע בקונטרס אחרון לקדושין (אות לד) בהא דקידשה אביה בנוקר (והדבריס אחרונים ואי"ה בספר עושנא העמקים (בלל יב ס"ב וס"ד) אבאר באורך, מה שאין כן בעצמה חזקה דמעיקרא עדיפא מהשתא) ואפשר אף באיסור דרבנן אסור כהאי גוונא, אלא אפילו עכשיו צונן הוא אפילו הכי באינו מינו דהוה דבר תורה אפיקו לחומרא ח) ולא באינו דרבנן. ודע עוד דבכל הקדירה משערין אף באיסור דרבנן ואין לומר אפק דרבנן להקל ולשער באומד הדעת, כמו בכחל דכל אחד יבוא לשער כפי דעתו עיין סימן ל"ו ט) ואין לעשות ממנו בלל אפק אפילו אלף אפיקות כיולא בו לא מהני. עיין בנקמת הגדולה בהגהות בית יוסף אות ו' בשם הרדב"ז הא דמשערין בכל הקדירה בודאי איסור לא בפסק איסור, ומינה בכף שמשערין בכל הכף בודאי איסור ובאפק איסור רק נגד הפליטה יע"ש. והוא מידוש גדול בעיני ולא מצאתי שיאמר אחד מהאחרונים זה ובאפק אפיקא לא הוה לחסרון מכמה בזה שכל אחד יבוא לשער כפי דעתו ודאי אין בגדר אפק בלל, על כן אם שבע אפק איסור משערין בכולו ודע שמה שכתב המחבר שמשערין בכל מה שנתחב בקדירה, ולא כתב מה שנתחב במאכל יורה כמו שאגיד. והוא דהפרי חדש [סימן]

באר הגולה

ג שם בשם כ' פרק וכ"כ הקמ"ק בשמו:

ג שם וכ"כ הקמ"ק:

גליון מהרש"א

ה ועיין סימן ק"ה סעיף ב'. וע"ש ש"ך סק"ה:

ו והלכך כשתחבו פעם שנית. עיין גליון סימן צ"ב סק"י ועיין גליון סימן צ"ח סעיף ב' על תיבת אסור:

אמרי בינה

ב) מכל מקום אינו מוליך בליעתו בכולו. כונתו דאם נגע איסור בצד שהוא חם אינו מוליך הבליעה בכולו וגם אינו מפליט מכולו ולא אמרינן דחם כולו רק לענין אם היה חם במקצת אזי אף אם נגע איסור בראש הקר אמרינן דנבלע שם. ועיין בפרי מגדים שהביא פוסקים החולקים ע"ז וסבירא להו דמוליך הבליעה בכולו רק דאינו מפליט מכולו:

ג) דסבירא להו דלא אמרינן חנ"נ רק בבשר בחלב כו'. עיין ביד יוסף שמפרש כונתו דרצונו לומר דבתחיבה ראשונה אמרינן דיצא מהכף נ"ט חלקים חלב ונכנס לתוכו נ"ט חלקים בשר ולא נ"נ בעודו בתוך הקדרה דהמאכל מקושר הוא עם הבלוע בכלי ויש ששים נגד הבלוע בכף אלא אמרינן דלאחר שהוציאו הכף מן הקדרה נעשה הבלוע בו נבלה ואחר כך כשתחב פעם שניה להקדרה איכא למיחש שמא יצא מן הכף נ"ט חלקים בשר עם חלב לכך צריך פעם שני ששים ולא חיישינן שמא נכנס בתוך הכף בפעם שניה נ"ט חלקים בשר ואחר כך כשהוציאו הכף מן הקדרה נ"נ הנ"ט חלקים בשר מן חלק ששים שנשאר בכף דס"ל כל הבא מבשר בחלב לאו כבשר בחלב דיינין ליה והנ"ט חלקים בשר שנכנסו בתוך הכף לא נ"נ הלכך א"צ ששים בפעם שלישית ע"כ:

אם לא שיהא בהם גם מתוקן ומגין, אבל אם לא יהא בהם גם מתוקן ומגין, אינם מקיימים מצוות עשה לעשות לו מגן ומעקה, אלא הרי הם כמי שלא עשה מעקה בביתו, ועליו נאמר ולא תשים דמים בביתך, ונמצא שאינו מקיים מצוות עשה לעשות לו מגן ומעקה, ומפני שאינו מקיים מצוות עשה לעשות לו מגן ומעקה, הרי הוא כמי שלא עשה מעקה בביתו

באר הגולה

ד אפס נודע כבר נתבטל המיעוט בששים מדין קלה מרומה וכו' מעמה מ' פ"ה דתרומות וכדלעיל בתוספתא שם:

דגול מרבבה

[ג] [מגיגא] כדלקמן סימן צ"ח. ונראה דהתם בנודע מינתים לאיר, ע"כ:

גליון מהרש"א

ז ויש אומרים דסגי בפעם אחת ששים. עיין ט"ז סימן צ"ט ס"ק י"ד:

ח ואע"ג דקיי"ל התם לחומרא. ובלא הפסד מרובה ע"ש ס"ק כ"א:

ה) ולא נודע בנתיים. דאם נודע בנתיים כבר נתבטל הראשון ושוב גם בפעם השנית בטל בתוכן השנים ואע"ג דמשמע דעת בית יוסף לקמן ס"ס ל"ט (קנט: ד"ה מיסור) דאם נפל כזית איסור לתוך ששים זיתים היתר ואח"כ חזר ונפל כזית איסור אפילו מין במינו אפילו נודע בנתיים וכמרומת הדשן סימן קפ"ג נתן טעם להלריך שני פעמים ששים דמיישינן שמא לא פלט הכף תחילה כל הבלוע בתוכו מן האיסור ונשאר בתוכו חלק ששים וכנגד בתוכו מן ההיתר שבקדירה נ"ט חלקים ונאסר הבלוע בתוך הכף שנעשה הכל נבילה ולריך עוד ששים נגד זה שנתחדש בכף מתחילה [ראשונה שפולטו תוך הקדירה בתחילה] שניה ואח"כ דהה זה דאין היתר בלוע נאסר מאיסור בלוע ועוד הלריך למצוא טעם להתיר בפעם אחת ששים ורש"ל פרק גיד הנשה סימן מ' החמיר להלריך שני פעמים ששים ואין לנו אלא המנהג שכתב רמ"א להקל הן בנשאר בחלב הן בנשאר איסורים:

ד נודע בנתים צריך שני פעמים ששים ו)

[ח] ולא נודע בנתים צריך שני (ד) פעמים ששים ו) [ט] ז (ויש אומרים ה) (ד) דסגי בפעם אחת ששים וכן נוהגים)

(מ"ה סימן קפ"ג והגהות ש"ד ומרגן):

פעמים. דהוה כאילו תחב שם שתי כפות של איסור ואם נודע בנתיים נתבטל הראשון ונעשה היתר גמור ובמרומת הדשן סימן קפ"ג נתן טעם להלריך שני פעמים ששים דמיישינן שמא לא פלט הכף תחילה כל הבלוע בתוכו מן האיסור ונשאר בתוכו חלק ששים וכנגד בתוכו מן ההיתר שבקדירה נ"ט חלקים ונאסר הבלוע בתוך הכף שנעשה הכל נבילה ולריך עוד ששים נגד זה שנתחדש בכף מתחילה [ראשונה שפולטו תוך הקדירה בתחילה] שניה ואח"כ דהה זה דאין היתר בלוע נאסר מאיסור בלוע ועוד הלריך למצוא טעם להתיר בפעם אחת ששים ורש"ל פרק גיד הנשה סימן מ' החמיר להלריך שני פעמים ששים ואין לנו אלא המנהג שכתב רמ"א להקל הן בנשאר בחלב הן בנשאר איסורים:

[ט] ויש אומרים דסגי בפעם אחת ששים. עיין ט"ז סימן צ"ט ס"ק י"ד:

ח ואע"ג דקיי"ל התם לחומרא. ובלא הפסד מרובה ע"ש ס"ק כ"א:

ד) דסגי בפעם אחת. וכתב בספר תמודי דניאל כ"י דאם תחבו לקדרה אחרת ולא היה ששים ואח"כ חזר ותחב לראשונה לריך שני פעמים ששים:

משבצות זהב

העולה מזה דכלי שהוא חם שיד קולדת בו אם נגע ברוטב לריך לשער נגד כל הכלי כמו בסימן ס"ע, והתם נגד כל קליפת הקערה דלא נאסר מתחלה כי אם כדי קליפה על ידי מליחה יע"ש, מה שאין כן בכף בלוע על ידי חיסול בכלי ראשון. וכל שכן שהכף נאסר כולו שמוליך בליעתו בכולו כמו בעופת חלב כו' (סימן לג פעיף ה) ואין חילוק בין כלי חתכות ועץ וחרס. ואם הכף לוקן בהא איכא לעיונא עובדא כפי מה דקיימא לן (חס) [לוקן] לחוץ חם תחתה גבר ולהתחבר בסימן ק"ה (פעיף ו) אם נפלה חתיכה קרה על חתיכה חמה אם הוא שוקן בין היתר לו איסור, המבל בזה חתיכה בשר שחוטה קרה על בשר נבילה חמה, לו להיפך חתיכת נבילה קרה על בשר שחוטה חמה ועוגעת זו בזו אף בלא רוטב לוסרת הכל, ולדידן (אם פעיף ה בהג"א) דאין לנו בקיאין בין כחוש לשמן בכל ענין לוסר בכולו אף בלא רוטב, מכל מקום על כרחן לריך לחה לחלק בין מאכל לכלי, דאם כלי לוקן על דבר חם לא אמרינן חתחה גבר ולהלריך ששים נגד כל הכלי ברעיונות קצת עיין ש"ך סימן ק"ה אות כ"ג יע"ש, וכן לאסור כל הכלי ולומר אם נתחב מקלת האחר בהיתר דאין לאסור, והא דאמרינן בכלי שייך חתאה גבר היינו להקל אם הכלי חתחון קר, מה שאין כן אם המאכל חם וכלי קר נפל עליה אין אומרים שמרחיק הכלי. ומפליגו מכל הכלי וגם מאסור כל הכלי זה לא אמרינן, ומכל מקום דוחק גדול לומר כן, ואם נאמר כמנן אבריהם אורח חיים סימן תכ"א אות כ"ד לפלוגו אין כח אכל להגליע יש הוה אמי שפיר, אלא דקשיא מה שכתב הש"ך בסימן ל"ב אות כ"ג וכדכתיבנא לעיל, ובכלי חתכת נמי קיימא לן דחם חקנתו אין חם כולו להפליגו שם) ולהבליע כמו שיתבאר בש"ך אות ג' מכל מקום חמור הוא מכלי חרס ועץ וכדומה אם חם חקנתו וגגע איסור בחקוס הקר אין אוסר הכלי, ובחתכות יש לומר כולי עלמא מודים דאם חם חקנתו וגגע איסור בחקוס הקר שחבליע בכולו יז) כמו שכתב הש"ך סימן קכ"א אות י"ז בשם מהר"ם מ"ל. והכין ודאי מתחבר ולאיה מכילד לולין כלי חתכות חם חקנתו חם כולו, ואף למה שכתב הרשב"א בחשמרת הבית קכ"ח יש לדחות זה מכל חקוס הכי יש לפסוק: **וראוי** שתדע עוד דהא דחסיק כאן דגם בחתכות לא אחרינן חם חקנתו חם

ביאור הגר"א

[ח] **ולא נודע כו'.** שהקשו דאמרינן המעביר עצין נקוב בכרם כו' (סוף פרק ד' דכלאים ושאר מקומות) מחיצת הכרם שנפרצה כו' (ב"ק ק' ושאר מקומות) וכיוצא בזה הרבה ולא אמרינן דקמא קמא בטיל ובפרק בתרא דעבודה זרה (ע"ג עמוד א') אמרינן ראשון ראשון בטיל ותירצו רשב"ם וראב"ן וריב"א דבעבודה זרה מיירי דנודע בינתים וכתב מרדכי בפרק ט' דבבא קמא דשתי חתיכות שנפלו בזה אחר זה אם לא ידע בינתים צריך ביטול נגד שניהם ואם ידע אין צריך וכמ"ש בפרק ה' דתרומות סאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק כו' ומסיים בתוספתא שם אמר רבי אלעזר בר' שמעון במה דברים אמורים בזמן שלא ידע בה ואחר כך נפלה אבל אם ידע בה ואחר כך נפלה אחרת הרי זה מותר שכבר ה"ל לעלות ומשמע דלפרושי דברי חנא קמא אתא וכן פסק הרמב"ם בפרק י"ג מהלכות תרומות עיין שם ואף שבירושלמי אמר עלה רבי שמעון אומר ידיעתה מקדשתה ורבנן אמרי הרמתה מקדשתה כתב הרא"ש בפרק גיד הנשה סימן ל"ז דבשאר איסורים מודי רבנן לרבי שמעון כיון דאין צריך הרמה ומכל מקום פסק דחוזר ונעיר עיין שם שהאריך ומהא דעבודה זרה אין ראיה כמ"ש תוספות שם ע"ג עמוד א' ד"ה כי אתא כו' ובשאר מקומות ועיין לקמן סימן צ"ט סעיף ו' בהג"ה איסור שנתבטל כו' ועיין מה שכתבתי שם אי"ה באריכות: [ט] **ויש אומרים כו'.** דהרבה פוסקים סבירא להו דבדבר הבלוע לא אמרינן חתיכה נעשית נבילה כמ"ש בסימן צ"ח סעיף ה' וכמ"ש לעיל סימן צ"ב סעיף ז' ואף דלא קיימא לן כן מכל מקום בכהאי גוונא יש להתיר ועיין לקמן סימן צ"ח סוף סעיף ד' בהג"ה אבל אם כו':

באר היטב

(ד) **פעמים.** הטעם כתב מהרי"ל דמתחלה צריך ששים נגד כל החלב דחיישינן דלמא נשאר בו מעט חלב וכשהוציאו מן הקדרה נעשה כל הכף נבלה מבשר בחלב ולכך צריך לבטל הכף בפעם השני ונראה דלכך נקט המחבר אם תחב שני פעמים כו' ולא כתב סתמא הרבה פעמים צריך ששים בכל פעם משום דאזיל לטעמיה דס"ל דלא אמרינן חתיכה נעשה נבילה רק בבשר בחלב ולא בשאר איסורים מטעם שבבשר בחלב כל אחד היתר בפני עצמו והלכך כשתחבו שני פעמים תו ליכא למימר דנעשה נבילה דכיון שכבר נאסר הכף לא נעשה נבילה אח"כ אפילו תחבו הרבה פעמים סגי בשני פעמים ששים ודוקא אם לא נודע בנתים אבל אם נודע בנתים כבר נחבטל הראשון ושוב גם בפעם השני בטל באותן הששים ואע"ג דמשמע דעת הבית יוסף לקמן ס"ס צ"ט דאם נפל כזית איסור לתוך ששים זיתים היתר ואח"כ חזר ונפל כזית איסור חוזר וניער אפילו מין במינו אפילו נודע בנתים מ"מ הכא אין טעם כלל דהא יש ששים נגד כל הכף ולא יהא הכף אלא כולו חלב אלא דמטעם נעשה נבילה צריך ב"פ ששים ואע"ג דמין במינו נמי אינו נ"ט מ"מ כיון דראוי ליתן טעם בכנגדו בשאינו מינו אסור וזה לא שייך הכא ודו"ק עכ"ל (עיין בס"ס צ"ב בט"ז מה שמקשה מכאן על מה שכתב מהרי"ל בהלכות פסח בהגעלה מכלי ראשון עיין שם): (ה) **דסגי.** כתב הש"ך ואפילו באיסור עצמו שנפל לקדרה כמה פעמים קיימא לן דא"צ אלא פעם אחת ששים וכדלקמן סימן צ"ח סס"ד בהג"ה:

פתחי תשובה

(ד) **דסגי בפעם אחת.** וכתב בספר תמודי דניאל כ"י דאם תחבו לקדרה אחרת ולא היה ששים ואח"כ חזר ותחב לראשונה לריך שני פעמים ששים:

מנ"ל לומר דלא אמר אלא לגבי אמר ר"ל דלא אמר אלא לגבי אמר ר"ל דלא אמר אלא לגבי אמר ר"ל

(סעיף ה) אבל הבא אחר ר"ל. עיין לעיל סימן ל"ג: ב"ח (ח) הבא אחר ר"ל דעתם בכל בפתן ל"ה בעת בכל בפתן ל"ה בכל בפתן ל"ה בכל בפתן ל"ה

באר הגולה

☞ ודוקא דבר יבש אבל לא דבר לח בן יומו ומותר למוס בו לויג"א לתוף הרמב"ם והמאכל שנאסר אסור ליתנו אפילו לפני כלב שאינו שלו רש"ל ות"ם:

ו שם כיון שבלע החלב בטעם שבמו משא"כ הקדירה שלא בלע אלא אחר שנפגמה:

ז אבל אם מתבטלו תוך מעת לעת לתחיבה הראשונה למין שהיה בלוע בו מתחלה לאסר כ"י ורש"ל:

ח ממ"ק סימן רי"ד:

גליון מהרש"א

יב **הכל אסור בהנאה אפילו הקדירה.** אסורה למכרה לגוי ועיין מגן אברהם סימן תי"ן ס"ק י"ב ד"ה ובמעגלי צדק ועיין ש"ך סימן קכ"ג סק"ה ובתוס' בע"ז ל"ב א' סוף ד"ה והא הכא:

יג **ישליך דמי הקדירה.** עיין בהר"ן ע"ז דף שנ"ב עמוד ד':

מ"מ הטתא נותן טעם לפגם ומותר אבל ולפי לכתחלה אסור לתוחבו אפילו בשאר דברים אפילו אינו בת יומא כיון דנעשית נבילה מתחלה: **יא)** הכל אסור בהנאה ואפילו הקדרה כו'. וכתב האור זרוע (פסקי ע"ז סי' רפו) והגהות אשר"י סוף מס' ע"ז (סי' ג) דאם בישל בה אח"כ בשאינה בת יומא כיון שהיתה בת יומא יב ישליך דמי הקדרה לנהר והמאכל מותר עכ"ל וכ"כ מהרא"י (בשערי שער כח, והגש"ד סי' פה אות ח) והרב בתורת חטאת כלל ה"ה (דין ג) חלק ע"ז (וכן דעת האיסור והיתר האריך (כלל כא דין ח)) ומהרש"ל באיסור והיתר שלו (מכותות שם אות ח) ובספרו פכ"ה סימן מ"ו חלק עליו ודחה ראיותיו: **יב) פירות או צונן.** כתב הבית יוסף (קמט: ד"ה ומ"ש אך) משמע אפילו דבר לח כל שהוא צונן מותר עכ"ל ועיין לעיל סימן ל"א סק"ג האריכתי שם: (סעיף ד) **יג) והכף אסור לכתחלה בין עם בשר בין עם חלב.** כיון שהוא בלוע מבשר ומחבב אבל עם שאר דבריס מותר כדלעיל סימן ל"ג ס"ק ג': **יד) ומכל מקום בדיעבד אינה אוסרת כו'.** כתב הבית יוסף (שם ד"ה ומ"ש ומכל) דהיינו דוקא שחזר ותחבה במין שתחבה בפעם ראשון דאילו חזר ותחבה במין אחר מעת לעת מתחיבה פטיטא שאוסרת בדברים אחרים כגון מים וירקות דמותר בדיעבד אפילו חוך מעת לעת מתחיבה ראשונה: (סעיף ה) **טו) אם בישלו כו'.** עד סוף הסעיף נאמת שהמחבר לא כוון יפה בכאן וגם הרב לא ידע למכוון לכן מוכרח אני להאריך דז"ל הסמ"ק (סי' רי"ג דף ק"ג ע"ב) (הגהות אות ח)

ביאור הגר"א

(יג) **אך מותר כו'.** כמ"ש בעבודה זרה ל"ב עמוד א' התם ליתיה כו' וכמ"ש תוספות בסד"ה והא כו' ומכאן פסק רבינו חם כו' ושם (ל"ג) דמותר ליתן ביה שיכרא: (ליקוט) **אך מותר כו'.** כמ"ש בעבודה זרה ל"ב עמוד א' ושם ל"ג דמותר לתת לתוכן מים ושאר משקים ובכבא מציעא כ"ד עמוד ב' ומותרת בהנאה כו'. ספר התרומה סימן נ"ה עיין שם (עד כאן): (יד) **אם כו'** **והכף כו'.** כמ"ש לעיל בריש סימן צ"ג ועיין באר הגולה ס"ק ו' וכמ"ש תוספות בסוף עבודה זרה ד"ה מכאן כנ"ל: (טו) **ומכל מקום כו'.** עיין באר הגולה: (טז) **אם בשלו כו'.** בש"ך ופרי חדש השיגו על השלחן ערוך ומפרשים דברי הסמ"ק בענין אחר וכמ"ש בפרק כל הבשר (קי"א עמוד ב') דנ"ט בר נ"ט מותר. ואף למ"ש תוספות שם דוקא עלו אין נתבשלו לא בג'

באר היטב

(ז) **יומא.** פירוש משעת התחיבה אפילו אינה בת יומא משעה שבישל בה חלב כיון שהיתה בת יומא בשעת התחיבה ראשונה נעשית נבילה ואוסרת אח"כ אפילו דיעבד אם היא בת יומא משעת התחיבה אבל אם אינו בת יומא בשעת התחיבה השניה הכל מותר דנהי דנעשית נבילה מ"מ השתא נותן טעם לפגם ומותר אבל ודאי לכתחלה אסור לתוחבו בשום דבר אפילו אינו בן יומו: (ח) **בהנאה.** (ר"ל הקערה צריך שבירה והמאכל זורקו לבית הכסא אבל לא לפני הכלב אפילו אין הכלב שלו) כתב בהגהת אשר"י סוף מס' ע"ז דאם בישל בה אח"כ כשאינה בת יומא ישליך דמי הקדרה לנהר והמאכל מותר ובתורת חטאת חולק ע"ז: (ט) **פירות.** כתב הבית יוסף משמע אפילו דבר לח כל שהוא צונן מותר עכ"ל והקשה הב"ח דהא בסימן צ"א כתב דאסור להניח דבר לח בכלי איסור ותירץ דהכא הוי כמו דיעבד דאי אפשר אם לא שישבר הכלי (אבל קשה לי דבסימן קכ"א כתב איסור והיתר הארוך דכלי חרס שנשתמשו בו איסור בצונן מאחר דאי אפשר בהגעלה מקרי דיעבד וסגי ליה בשטיפה היטב וכתב איסור והיתר הארוך והביא אותו הש"ך דדוקא כלי דלאו בר הגעלה כגון כוסות ששתו בו גוים מותר לישראל לקנות ולשתות בו ע"י הדחה אבל שאר כלי חרס שקנה מגוי אם הוא רק מסופק בו שנשתמשו בחמין צריך שבירה משמע בפירוש אפילו להשתמש בו ביבש נמי אסור דכתב דצריך שבירה דוקא וכאן אינו חולק הרמ"א על בית יוסף משמע אפילו דבר לח מותר להשתמש בו וצ"ע) וכתב הט"ז בשם התורת חטאת דאף תמין לחוף בו הראש או לעשות בהן שאר דברים שאינן צורך אכילה ושתיה מותר והכי נהגו ולפי מנהג זה יש להקל ג"כ אם נאסרה קדירה מבשר בחלב ואחר מעת לעת בשלו בו מאכל א"צ להשליך דמי הקדרה לנהר ורש"ל חולק ע"ז ופסק דצריך להשליך וכו' וכל זה בקדירה שנאסרה אבל המאכל שנאסר צריך להשליכו דוקא לבית הכסא אבל לא לפני הכלב אפילו אין הכלב שלו: (י) **לכתחלה.** החילוק שבין קדרה לכף איתא בבית יוסף לפי שהכף בלע החלב בשעת שבחו הלכך אף אחר שנפגם אסור לכתחלה כדין קדרה שאינה בת יומא משא"כ הקדרה לא בלעה טעם החלב אלא לאחר שנפגם: (יא) **בדיעבד.** כתב הש"ך בשם בית יוסף דהיינו דוקא שחזר ותחבה במין שתחבה בפעם ראשון דאלו חזר ותחבה במין שהיתה בלועה ממנו תחלה בתוך מעת לעת מתחיבה פשיטא שאוסרת וכ"ש אם חזר ותחבה בשאר דברים כגון מים וירקות דמותר בדיעבד אפילו תוך מעת לעת מתחיבה ראשונה:

פתחי תשובה

(ה) **בהנאה.** עיין באר היטב ומ"ש אבל לא לפני הכלב אפילו אין הכלב שלו. הוא מדברי הט"ז שכתב כן בשם איסור והיתר הארוך ומהרש"ל ותורת חטאת חכן אין כן דעת הגאון בעל מקור חיים בסימן תמ"ח סק"י דדוקא בחתן בספה כו' וכ"כ בביאור הגר"א ז"ל שם (סעיף ו) ע"ש וקלת רמיה מלקמן סימן קנ"ד ס"ב ע"ש ועל רמיית המקור חיים מתוספות פסחים דף כ"ב ע"ב ד"ה ואחר מן החי יש לפקפק ע"ש ודו"ק ועיין בתשובות פני יהושע תפ"ח סימן י"ב ובספר באר יעקב סימן כ"ט מ"ש בענין זה: (ו) **שאינו נהנה מגוף האיסור.** עיין בתשובת הרדב"ז ח"א סימן כ"ד. [ועיין בתשובת חתם סופר סימן ל"ח שהעלה לדמכור לגוי קדרה הבלועה מבשר בחלב אין בו בית מיחוש כלל אפילו ביומיה ע"ש]:

שהיא בת (ז) יומא ואם אין ששים יא) יב הכל אסור (ח) בהנאה אפילו הקדרה [יג] אך מותר לתת לתוכה (ד) יב) (ט) פירות או ☞ צונן כיון (ו) שאינו נהנה מגוף האיסור:

ד [יד] אם אין הכף בן יומו הקדרה והתבשיל מותרים יג) ו והכף אסור (י) לכתחלה בין עם בשר בין עם חלב יד) [טו] ומכל מקום (ה) (יא) בדיעבד ז אינה אוסרת כיון שלא היתה בת יומא: ה טו) [טז] ח אם בשלו מים בקדרה המאכל שנאסר כתוב בחיקור והיתר המרוך (כלל כא דין יג) ורש"ל (פי' מו דין רמטון) ותורת חטאת (כלל פה דין ג) שלריך להשליכו דוקא לבית הכסא אבל לא לפני הכלב אפילו אין הכלב שלו: (סעיף ד) **(ה) בדיעבד אינה אוסרת.** פירוש אם חזרו ותחבה במין התחיבה ראשונה אבל אם חזרו ותחבה במין הבלוע בו מתחלה תוך מעת לעת לתחיבה הראשונה אסור כ"כ בית יוסף (קמט: ד"ה ומ"ש ומכל) ורש"ל פכ"ה סימן מ"ו (בדין הבני) בשם סמ"ג (לאוין קמ נב:):

(ד) **פירות או צונן.** כתב בתורת חטאת כלל פ"ה (דין ג) ובשערי דורא (פי' פה) כתב דאף ממין לתוף בו הראש או לעשות בהן שאר דברים שאינן צורך אכילה ושתייה מותר והכי נהגו ולא כמרדכי פרק אין מעמידין (ע"ז סי' תתכ) דאסור להשתמש בדבר לח עכ"ל וכתב עוד ולפי מנהג זה יש להקל גם כן אם נאסרה קדירה מבשר בחלב ותחר מעת לעת בשלו בו מאכל אינו צריך להשליך דמי הקדירה לנהר כמו שפסק מהרא"י (הגש"ד סי' פה אות ח, ובשערי שער כח) עד כאן ורש"ל פרק כל הבשר סימן מ"ו מולק על רמ"א כי לא נהגו לחוס אלא לויג"א בעלמא לתוף ראש אבל לא מיס הראוייס לשוס מאכל ומשתה והא ראיה דלתוף ראש מותר אפילו לכתחלה כו' על כן צריך להשליך דמי הקדירה לנהר עד כאן לשון רש"ל. וכל זה בקדירה שנאסרה אבל המאכל שנאסר כתוב בחיקור והיתר המרוך (כלל כא דין יג) ורש"ל (פי' מו דין רמטון) ותורת חטאת (כלל פה דין ג) שלריך להשליכו דוקא לבית הכסא אבל לא לפני הכלב אפילו אין הכלב שלו: (סעיף ד) **(ה) בדיעבד אינה אוסרת.** פירוש אם חזרו ותחבה במין התחיבה ראשונה אבל אם חזרו ותחבה במין הבלוע בו מתחלה תוך מעת לעת לתחיבה הראשונה אסור כ"כ בית יוסף (קמט: ד"ה ומ"ש ומכל) ורש"ל פכ"ה סימן מ"ו (בדין הבני) בשם סמ"ג (לאוין קמ נב:):

יח) ואם עשה כן במזיד אסור. היינו כמו שכתבתי בס"ה אבל לשאר כל אדם פשיטא דמותר: יט) מרבה עליו ומבטלו. קשה הא"ת קימן תרע"ז (ס"ל) קתני המחבר וכתב דמותר הזמן שבכר מכוכה שבתערב בזמן אחר ואין בו ס' לבטלו יש מי שאומר שאין להוקיף עליו לבטלו עכ"ל והרי מכוכה היינו אלא מדרבנן (ה) גם בב"י שם לא הביא שום פוסק שמוסק על זה ושמא יש לחלק דהתם היינו דהוקצה למצותו חמיר טפי ו] ודומה ועוד דהלי יש מי שאומר הוא מהר"ם מרוטנבורג (פסקים מ"א סי' תרי) שהביא הגור שם ומוכרח דלא ס"ל לחלק בהכי דכתב שם ולא דמי לעשים שבשרו מן הדקל לגוף התבור בי"ע שמרבה עליהן עשים מוכנים ומבטלן (וכתו שבתבאר בא"ח סי' תקי"ז ס"ב) דשאני התם שאין נהנה מהן על אחר ביעונן אבל הכא נהנה ממנו בשעה שהבר זולק עכ"ל ואם אותא הוי ליה למימר דשאני הכא דהוקצה למצותו וכ"ע: כ) חוזר וניעור ונאסר. היינו טו לוקח במין איסור אחד אבל בב' מיני איסורים שחלוקים בטעמא כל אחד מבטל טעם חבירו וכמו שבתבאר בס"ס ל"א ועי"ש מזה ועי"ל סי' קכ"א ס"ק כ: כא) לא שנא נודע בנתיים או לא. כ"כ בת"ח בכלל פ"ה ד"ו בשם מהרל"ו בהגהת ש"ל (אות ל) ד"ה ומהר"ם) אבל בחתת משמע דלא שם מהרל"ו (בהגהת ש"ל סי' ל"ט) דאפילו נודע בנתיים אסור אלא דאיכא גדולה הוא דכיון דהמלוייתא הוא הכי הוכר הוא ומרגישון הטעם כי עכ"ל אבל באיסור יבש בתין בתיכו מוזר ומאחר לקמא קמא בעול אפילו בדבר אב"ט ואם הם לא פלוגי שם עליו אלא מטעם דטעמא לא בטיל והרי הטעם בגבש ואפילו בתין בתיכו לריכא למיסק מטעמא מ"מ כיון שבאל שם שיעור בכלי ליהיב טעמא בשבבנגו בתיכו מיכו אסור עכ"ל ועי"ל סי' קל"ל ס"ק י"ח משא"כ יבש ביבש בתין בתיכו) ועוד דהא כתב המרלבי פרק הגוזל עלים (סי' קיט קב) בשם רשב"ם ורלאב"ן (סי' שיח קלב. בסופו) וביב"א והכי אותא בהגהת ש"ל סי' ל"ט (אות ו) בשם רבינו יואל ור"ת (בפקי ע"ז סי' רעה רפ) וכ"כ הגהות מרלבי לחולין (פכ"ה סי' תשנב) וכן הוא בשאר פוסקים לחתיכה של איסור שנפלה בששים חתיכות דהיתר ובתיכ לאשון בטל ור"ל אף לא קי"ל הכי אלא בסברת רלבי"ה היינו מעשה שכתב מהרל"ו דקבלא גדולה הוא כיון שברגש הטעם כי אבל בדבר יבש בתין בתיכו אלא שייך הלי טעמא מ"כ כל שבפל לרוב היתר ונתבטל אין חוזר וניעור ואלרבה אפשר שגם האיסור מצטרף להעלות וכ"פ הלו"ה בלל כ"ל ד"ו (אות ע"ג) אך מה שפסק עוד שם: לאפילו בפל איסור יבש ביבש אלא בתיכו בששים ובתיכ ואח"כ בפל איסור אחר אחר בטיל וכלעת הא"ז וכבינו יואל וקייעתם בזה בראה אלא קי"ל הכי לבין לטעמא דבשלא בתיכו ביבש אלא שיש אפשר אלא בשלא בתיכו ביבש אלא בשלא בתיכו ביבש אלא בשלא בתיכו ביבש

ולפי שאינו מבטל אלא בשל תורה אינו מבטל אלא בשל תורה אינו מבטל אלא בשל תורה א

צט א) עצמות האיסור כו'. ולפעל"כ בס"ס (חולין מח:) וירושלמי (עולה פ"ה ה"ג, מיר פ"ו ה"ט) כלעת הרמ"ה בספר בדק הבית (דף כ"ו ע"ב) (ב"ל ס"מ ו.) והכ"ן פג"ה (לה. ד"ה גרסינן בגמ') ב להעלמות הרכות מצטרפים לאיסור מפני מוח שבהן ומחמת רכותן שיצא למות לבל עצמות יבשים או קליפות של ביצים וכה"ג אף אותן של איסור מצטרפין לבטל האיסור וכן דעת האו"ה בלל כ"ח ד"ה בשם הת"ז בן וכן דעת הב"ח (קוף ק"מ):

כאר הגולה

מ עור בשם הרשוו שמשון ושכן הסכים הרמ"ם וכ"כ הרשב"מ מהאיזשלמי פרק קמא דעבלה:

גליון מהרש"א

צט א עצמות האיסור. ויבש ביבש מין במינו ונודע אפשר דגם האיסור מצטרף לבטל ש"ך לקמן ס"ק כ"א:

ב דהעצמות הרכות מצטרפים. ובהפ"מ אין אוסרים פרמ"ג:

הגהות והערות

צט א] צ"ל שהחלב דבוק בו, וכ"ה בב"ח, ובדפו"ר, והוא בסי' קה ס"ס:

ב] המג"א בכלל פה ס"ק נא כתב דוקא נפל ט"ס בש"ך דהאו"ה מביא בשם הא"ז בהדיא להיפך דעצמות האיסור מצטרפות לאיסור להצריך ס' נגדן. ועיין בד"מ ובב"ח שמביאים מהגהות ש"ד בשם אר"ז דאינם מצטרפים לא לאיסור ולא להיתר אבל עצמות היתר מצטרפות להיתר ומביאו הש"ך בס"ק ב (ובמג"א שם יש ט"ס שכתוב כה וצ"ל כח) ועיין בפרמ"ג אות ב. ועיין אר"זפסקיע"זסי' רעו:

וכל שכן בשני זיתים (יב) אחד (טו) של גבינה ואחד של בשר בלל אחד (בב) מבטל חבירו) (בתרוך בלל כ"ל):

סימן צט

דין העצמות אם מצטרפין לבטל איסור ושלא לבטל איסור לכתחלה.

ובו ז' סעיפים:

א [א] חתיכת נבילה שיש בה בשר ועצמות שנפלה לקדירת היתר (א) א) (ל) ל (א) א עצמות האיסור מצטרפים עם ההיתר לבטל האיסור ואין בפריסה (מות ל) ואני אומר משה אמת ותורתו אמת דעצם זה דומה ממש לכלי למרינן ביה בסימן ל"מ קעיף ה' ללא אמרינן ביה תחיכה עלמה כ"כ אם הוא מתכות אחרכי מרלכי (חולין קי' מרעבו) כיון דיש לו איתר בהגעלה הכי ממי האו עצם לאפשר להפריל הבגלע בו עכשיו על ידי ביטול עם בשר שעליו בהגעלה להא קי"ל בא"מ סימן תנ"ל (ס"ס) דכלי עצם ניתרים בהגעלה וע"כ לא שייך כאן תחיכה עלמה כ"כ והוא מלעלף עם ההיתר (א):

(טו) של גבינה כו' דבל אחד כו'. פירוש שבפלו לוקחות בקליפה דמהני בל אחד לביטול אשים:

צט (א) עצמות האיסור מצטרפין. לפי שאינם בני אכילה אינם בכלל האיסור ומ"מ בולעים הם על ידי הבישול ע"כ מצטרפין לבטל האיסור כי האיסור מתפשט גם לתוכן ויש בהם ג"כ לחלומית לבלבל האיסור שבולעים מן הבשר האסור ומו"ח ז"ל (ב"מ ק"ל) הקשה על רמ"ל לכתב בת"מ (בלל פה דין ל) הבאתיו בסי' ל"מ קעיף ה' (ס"ק מ') לאפילו המרם שבבלי לריך ס' נגדו ל"כ גם כאן מימה להעלמות כ"כ כיון שדבוקים הם לבשר האיסור ומאי שנא מחתיכת בשר שהלב דבוק בו א) ובבבר לעיל (סי' עב ס"ג בדמ"ל) שאותה חתיכה כ"כ וכן הקשה הרי"ן דשאני עצמות שבזרע דמצטרפות לאיסור מפני המות שבתוכן ומחמת רכותן שיוצא מהן ליחה אבל עצמות יבשין הוי כמו קליפין דפ"י דתרומות דלא עדיף מג"ה למ"ד אין בגידין בנ"ט דאין אוסר וכמ"ש בפי"א דתרומות עצמות הקדשים בזמן כו' ר' אבהו בשם ר"י בראשי הכנפים והסחוסין היא מתני' וכן בגמ' דפסחים פ"ג א' ה"ד אילימא דלית בהו מוח כו' ובהא פליגי דלמ"ד בק' אפילו אותן שיש בהן מוח אין מצטרפין לאיסור וקי"ל כמ"ד בס' וזה שאמר בירושלמי הנ"ל וכשם שאת כו' ליח את יכול דתני אין ולכאורה היא ברייתא תיובתא אמ"ד בס' ולא היא דאף מ"ד בס' מודה בתנופת וקליפין אלא דלמ"ד בק' אף אותן שיש בהן מוח הוי כתנופת וז"ש ליח כו' וז"ש בש"ע אבל המוח כו' ועש"ך דה"ה עצמות רכין וכנ"ל מירושלמי הנ"ל בראשי הכנפים כו':

ביאור הגר"א

[לט] זכ"ש בב' כו'. דטעמא דהיתרא ולשיטתו דוקא בבה"ג דל"ל נ"נ כמ"ש בסי' צ"ד ס"ו:

צט [א] חתיכת כו'. ירושלמי פ"ה דתרומות אין תנופת תרומה מצטרפות עם התרומה לאסור על החולין אבל תנופת חולין מצטרפות עם החולין להעלות התרומה ובפ"א דערלה ופ"ו דנזיר ר' אבהו בשם ר' יוחנן כל האיסורין משערין אותן כאלו הן בצל וקפלוט מאי כדון ההן אמר נ"ט אחד במאה וההן אמר נ"ט אחד בששים מ"ד בששים אין את עושה את הזרע א' מק' לאיל מ"ד בק' את עושה את הזרע א' מק' לאיל מ"ד בק' את מוציא את העצמות מן הזרע ומ"ד בס' אין את מוציא את העצמות מן הזרע. ובשם שאת מוציא את העצמות מן הזרע כך את מוציא מן האיל לית את יכול דתני אין תנופת תרומה מצטרפת עם התרומה לאסור על החולין אבל תנופת חולין מצטרפות עם החולין להעלות את התרומה רב ביבי בעי תנופת תרומה מהו שמצטרף עם החולין להעלות את התרומה מן מה דא"ר הונא קליפי איסור מצטרפין להיתר הדא אמרה תנופת תרומה מצטרפות עם החולין להעלות את התרומה ובפ"י דתרומות ביצה בס' א"ר חנינא הירק והקליפה מצטרפין א"ר זעירא ואיסורו מתוכו ר"ל דאין משערין אלא באוכל שבביצה רב הונא אמר קליפי איסור מעלין את ההיתר וירושלמי דלעיל פליגא אהך דשם אמר למ"ד בס' עצמות הזרע מצטרפין לאיסור וכ"ש שאין מצטרפין להיתר וסוגיא דפ' ג"ה צ"ח ב' פליגא יותר דלמ"ד במאה אף קליפי היתר אין מצטרפין להיתר דאמר בשר בהדי כו' וכס"ד דירושלמי הנ"ל וכשם שאת מוצא כו' אלא דר"ל דלאו דוקא ואיידי דנקט בשר בזרוע נקט נמי בשר באיל מיהא שמעינן דלכל הסוגיות עצמות ההיתר מצטרפין להיתר וכ"ש למ"ד בס' כמ"ש בגמ' בשר ועצמות בהדי כו' אלא דלמ"ד בס' בין לסוגיא דגמ' בין לסוגיא דירושלמי הנ"ל עצמות האיסור מצטרפין לאיסור וכ"ש שאין מצטרפין להיתר ולכאורה פליגא אהיא דפ"י דתרומות כנ"ל וכתב הר"ן דשאני עצמות שבזרוע דמצטרפות לאיסור מפני המות שבתוכן ומחמת רכותן שיוצא מהן ליחה אבל עצמות יבשין הוי כמו קליפין דפ"י דתרומות דלא עדיף מג"ה למ"ד אין בגידין בנ"ט דאין אוסר וכמ"ש בפי"א דתרומות עצמות הקדשים בזמן כו' ר' אבהו בשם ר"י בראשי הכנפים והסחוסין היא מתני' וכן בגמ' דפסחים פ"ג א' ה"ד אילימא דלית בהו מוח כו' ובהא פליגי דלמ"ד בק' אפילו אותן שיש בהן מוח אין מצטרפין לאיסור וקי"ל כמ"ד בס' וזה שאמר בירושלמי הנ"ל וכשם שאת כו' ליח את יכול דתני אין ולכאורה היא ברייתא תיובתא אמ"ד בס' ולא היא דאף מ"ד בס' מודה בתנופת וקליפין אלא דלמ"ד בק' אף אותן שיש בהן מוח הוי כתנופת וז"ש ליח כו' וז"ש בש"ע אבל המוח כו' ועש"ך דה"ה עצמות רכין וכנ"ל מירושלמי הנ"ל בראשי הכנפים כו':

באר היטב

לעולם חוזר ונישר כדלקמן סי' צ"ט ס"ו: (כב) מבטל. פי' שנפלו לירקות בקדרה דמהני כל אחד לשיעור ששים:

צט (א) עצמות. כתב הט"ז וז"ל לפי שאינם בני אכילה אינם בכלל האיסור ומ"מ בולעים הם ע"י הבישול ע"כ מצטרפים לבטל האיסור ומ"ח ד"ל הקשה על רמ"א ממ"ש בת"ה דאפילו החרס שבכלי צריך ס' נגדו אם כן גם כאן נימא דהעצמות נ"נ ואני אומר משה אמת ותורתו אמת דעצם זה דומה ממש לכלי מחכות דלא אמרינן ביה חנ"ג משום דיש לו היתר בהגעלה ע"כ בעצם דמבואר בא"ח סי' תנ"א דכלי עצם ניתרים בהגעלה ע"כ לא שייך כאן חנ"ג עכ"ל והר"ן פרק ג"ה כתב דהעצמות הרכות מצטרפים לאיסור מפני מוח שבהן ומחמת רכותן שיצא לחות אבל עצמות יבשים או קליפות של ביצים וכה"ג אף אותן של איסור מצטרפין לבטל האיסור וכן דעת הא"ה וב"ח:

פתחי תשובה

(יב) אחד של גבינה. עי' בתשו' בית אפרים חיו"ד סי' מ"ח מ"ש בזה: **צט** (א) עצמות האיסור מצטרפים. עש"ך שפקק להר"ן לעצמות רכות מצטרפים לאיסור ועיין בשו"ת מהר"י הלוי סי' כ"מ שלא פסק כן אלא דמצטרפין להיתר ע"ש ולחייתו. וע"ש עוד בסי' כ"ז שכתב לאיכא לספוקי אי דוקא בביטול מצטרפין עצמות איסור להיתר ולא בחלומה או לא שכא. ולכן באיסור כחוש שמן הלין לעולם חוזר ונישר כדלקמן סי' צ"ט ס"ו: (כב) מבטל. פי' שנפלו לירקות בקדרה דמהני כל אחד לשיעור ששים:

צט (א) עצמות. כתב הט"ז וז"ל לפי שאינם בני אכילה אינם בכלל האיסור ומ"מ בולעים הם ע"י הבישול ע"כ מצטרפים לבטל האיסור ומ"ח ד"ל הקשה על רמ"א ממ"ש בת"ה דאפילו החרס שבכלי צריך ס' נגדו אם כן גם כאן נימא דהעצמות נ"נ ואני אומר משה אמת ותורתו אמת דעצם זה דומה ממש לכלי מחכות דלא אמרינן ביה חנ"ג משום דיש לו היתר בהגעלה ע"כ בעצם דמבואר בא"ח סי' תנ"א דכלי עצם ניתרים בהגעלה ע"כ לא שייך כאן חנ"ג עכ"ל והר"ן פרק ג"ה כתב דהעצמות הרכות מצטרפים לאיסור מפני מוח שבהן ומחמת רכותן שיצא לחות אבל עצמות יבשים או קליפות של ביצים וכה"ג אף אותן של איסור מצטרפין לבטל האיסור וכן דעת הא"ה וב"ח:

משבצות זהב

(טו) של גבינה. עטו"ז. וזה לליון כמו כ"ע ילקות וזית חלב ול' ילקות וזית בשר וכתערבו אח"כ שוגג שני לאין נרגש טעם כל אחד וכ"כ לא שייך לכל אחד היה היתר כאמור: דע לאם כפל איסור בטול להיתר ויש ששים ונשפך שני לים גולה. איסור גוש והקיזו ונשפך ממי שני, הא לא הקיזו נותן טעם עתה בשאין ששים וזה פשוט לא ניתן לכתוב מרוב פשיטותו. וכתב הפר"ח אות ל"ב, ב' זיתי גבינה ובשר לכ"ע ילקות והקיל ל' משם שני ושני זיתי איסור והוליא ל' משם איסור עתה בל"ל. וגם זה אמת ויש לבשר ואלב בשעה שהיו שניהן לא היהי טעמא להוה ששים ונתבטל אחין טעם בשר וגבינה בלל ועתה שהקיל על דרך משל הגבינה ונשאר זית בשר האמרא הוא אשא"כ שני זיתי איסור והוליא ל' משם. וזה מבואר יפה בד"מ אות י' וז"ל ובאחרון בלל כ"ל שני זיתי בשר וגבינה לכ"ע ילקות הוא"ל ולא כתערבו על

(טו) של גבינה כו' דבל אחד כו'. פירוש שבפלו לוקחות בקליפה דמהני בל אחד לשיעור ששים:

צט (א) עצמות האיסור מצטרפין. לפי שאינם בני אכילה אינם בכלל האיסור ומ"מ בולעים הם על ידי הבישול ע"כ מצטרפין לבטל האיסור כי האיסור מתפשט גם לתוכן ויש בהם ג"כ לחלומית לבלבל האיסור שבולעים מן הבשר האסור ומו"ח ז"ל (ב"מ ק"ל) הקשה על רמ"ל לכתב בת"מ (בלל פה דין ל) הבאתיו בסי' ל"מ קעיף ה' (ס"ק מ') לאפילו המרם שבבלי לריך ס' נגדו ל"כ גם כאן מימה להעלמות כ"כ כיון שדבוקים הם לבשר האיסור ומאי שנא מחתיכת בשר שהלב דבוק בו א) ובבבר לעיל (סי' עב ס"ג בדמ"ל) שאותה חתיכה כ"כ וכן הקשה הרי"ן דשאני עצמות שבזרוע דמצטרפות לאיסור מפני המות שבתוכן ומחמת רכותן שיוצא מהן ליחה אבל עצמות יבשין הוי כמו קליפין דפ"י דתרומות דלא עדיף מג"ה למ"ד אין בגידין בנ"ט דאין אוסר וכמ"ש בפי"א דתרומות עצמות הקדשים בזמן כו' ר' אבהו בשם ר"י בראשי הכנפים והסחוסין היא מתני' וכן בגמ' דפסחים פ"ג א' ה"ד אילימא דלית בהו מוח כו' ובהא פליגי דלמ"ד בק' אפילו אותן שיש בהן מוח אין מצטרפין לאיסור וקי"ל כמ"ד בס' וזה שאמר בירושלמי הנ"ל וכשם שאת כו' ליח את יכול דתני אין ולכאורה היא ברייתא תיובתא אמ"ד בס' ולא היא דאף מ"ד בס' מודה בתנופת וקליפין אלא דלמ"ד בק' אף אותן שיש בהן מוח הוי כתנופת וז"ש ליח כו' וז"ש בש"ע אבל המוח כו' ועש"ך דה"ה עצמות רכין וכנ"ל מירושלמי הנ"ל בראשי הכנפים כו':

אע"פ דלא הוי כ"כ מינו של ההיתר הראשון שהרי נאסר כבר לגמרי מכל מקום מאחר שלא נודע לו בנתיים וקיימא לן כל איסורה שהוסיף עליהם בשוגג עולה. מצטרף שפיר היתר הראשון עם השני לבטל איסור הראשון לבדו ומותר הכל דס"ס אינו טועם טעם דאיסורא והיינו אפי' בדבר לח כדאי' לקמן אבל כשנודע לו בנתיים לא מצינו היתר בתוס' היתר בין בלח בין ביבש אלא כשנתוסף עליו אח"כ מעצמו בשוגג בב"א ס' נגד כל ההיתר ואיסור הראשון אבל ביד לא מאחר שנודע לו בנתיים דקנסינן שוגג אטו מזיד כדאי' לקמן ודוקא בתוס' איסור יבש ביבש שאינו מתערב ונותן טעם זה בזה יש חילוק בין נודע לו או לאו אבל בתוספת איסור לח בלח או לח ביבש או יבש בלח כ' במרדכי פ' כיסוי הדם בשם רבינו תם ורא"ה ור' יודא. איסור לח שנפל בהיתר שיש בו לבטלו (הגה"ה) ויודע בו ולא הספיק להעלותו עד שנפל בו עוד איסור אחר ואין בהיתר לבטל שתיהן אסור אעפ"י שנודע לו בנתיים משום דלא אמרינן קמא קמא בטיל אלא עד ס' פי' שלא יהא שיעור כל האיסור שנפל בו אפי' בזה אחר זה כ"א חלק אחד מששים בהיתר אבל כשנתוסף באיסור אפי' בזה אחר זה עד שיהא בין הכל יותר מחלק ס' בהיתר אע"פ שנודע לו בנתיים מאחר שלא הגביהה אמרינן מצא מין את מינו וניער מאחר שיש מיהא עתה בכל ההיתר טעמא דאיסורא דהא אין ס' נגדו וטעם כעיקר דאורייתא עכ"ל. וכן פסק רש"י סוף פרק בתרא דע"ז גבי המערה י"נ לבור כל היום כולו כשר אע"פ שלבסוף אין ס' נגד כולה דאין הילכתא כן כדאיתא לשם והא דצריך לפרש התם טעמא גבי נוטפין שרבו על הזוחלים דמ"מ מותר לטבול בו מטעמא דנהרא מכיפיה מיבריך ולא אמרינן מטעם דקמא קמא בטיל אע"פ שנודע לו בנתיים אע"פ ששם אין שייך בה תערובות נותן טעם של האיסור וטעם כעיקר. פירש ר"ב היינו משום דמאחר דהתערובות הוי בידי שמים ואין בידו להפסיקו חשבינה כאילו נתערב הכל בבת אחת דהא לא הועיל ידיעתו עכ"ל וכן כל כהאי גוונא. ודווקא שגוף עיקר האיסור עדיין בתוכה כגון שנפל בו חלב או דם לא שייך בתוספת איסור לח קמא קמא בטיל ביותר מס' אבל אם לא נתערב בו אלא טעמא בעלמא כגון איסור יבש שנפל לקדירה ונודע לו והוציאו ונתבטל טעמא ואח"כ נפל הב' קיי"ל כל טעם שנתבטל פעם אחד אינו חוזר עוד וניער אפי' בבשר וחלב וחמץ בפסח כדאי' לקמן דאע"ג דטעם כעיקר דאורייתא מ"מ דוקא העיקר עצמו חוזר וניער כדפרישית טעמא לעיל לפי שהעיקר גופא אינו מתבטל כשניכר אבל הטעם מתבטל לגמרי וכיון שנתבטל כבר בס' לא הוי ביה עוד טעמא דאיסור לינעור עוד. ודוקא כשנודע לו בנתיים אבל בהעלמה אחת ומין אחד אף הטעמים מצטרפין כדאי' לקמן והיינו דוקא באיסור לח בלח ולח ביבש ויבש בלח אבל יבש ביבש שאין נותן טעם זה בזה אם נתבטל כבר בין במינו ברוב בין שלא במינו בס' ונודע לו ונתוסף עליו אח"כ עוד איסור אחר אפי' אם גוף איסור הראשון עדיין בתוכה בעת נפילת איסור השני אף איסור הראשון עצמו מסייע לבטל איסור השני ומותר הכל כדאי' לעיל ומיהו בתו' היתר אפי' לח בלח ולח ביבש ויבש בלח יש ג"כ חילוק בין נודע לו בנתיים או לא דאע"ג דנעשה פעם אחת נבילה כולו. פי' שלא בהיתר לבטלו בס' מאחר שלא נודע לו באותו פעם ולא טעים בי' עתה טעמא דאיסור' נוכל לומר שפיר שמצטרף כל ההיתר יחד לבטלו כדאי' לעיל ודוקא באיסור א' לא אמרינן בדבר לח אפי' נודע לו בנתיים קמא קמא בטיל אלא עד ס' אבל בב' מינים בין בלח בין ביבש אפי' קמא קמא בטיל א"צ אפי' בהעלמה אחת שאין שייך שם ביטול לא סגי דלא מצטרפין אלא

אפי' כל אחד מסייע לבטל טעם איסור חבירו דאמר ר"ל הנותר והפיגול והטמא שבללן זה בזה ואכלן פטור וכ' הרמב"ם פ"א דא"מ התרומה מעלה הערלה וכלאי כרם וכן להיפך והיינו אפי' מדרבנן מדלא פירש. ודפסק בי"ד וה"ה הטעמי' מבטלין זא"ז להיתר אכילה והיינו בין בלח בין ביבש בין באיסו' דאוריי' בין באיסו' דרבנן והילכך חלב ודם שנפלו לקדירה ואין בתבשיל לבטל שום אחד מהם אלא בצירוף חבירו כמו נ"ט זתים של היתי' שנפל לתוכן ב' זיתים א' חלב וא' דם בין בבת אחת בין בזא"ז אם לא נודע בנתיים המאכל מותר דבב' מינים לא אמרינן מצא מין את מינו וניער פירוש איסור איסור חבירו א) ודווקא במין אחד מצטרפים ב' נפילות בדבר לח ואפי' לא נודע לו בנתיים לפי שיש שם מיהא לבסוף טעמא דאיסורא אבל בשני מיני' אין שייך צירוף טעם איסור דכל א' יש לו טעם בפני עצמו ומבטל טעם חבירו ומאחר שלא נ"נ בנפילת איסור הראשון כיון דלא נודע לו בנתיים א"כ כשנודע לו הרי ניתוסף עליו עוד כזית אחרת ויש ס' מעתה נגד כל א' לבדו והוי האיסור השני לגבי הראשון תוספת היתר לבטל טעם איסור הראשון דמותר בהעלמה א' ואפי' אם שניהם שווין בלאוין פירוש ששניהם מלאו אחד או משני לאוין שמצטרפין אפי' למלקות כדכתב הרמב"ם פ"ד דא"מ דזהו דוקא עצמותו אבל בטעמים לא שייך צירוף כדפרישי' שהרי בטעם כעיקר תלי רחמנא והרי אין כאן שום טעמא דאיסורא דכל אחת מתבטל בהיתר ובטעם איסור חבירו. ולא מבעיא כשאינו מכיר שום א' מהם מהאיסורים ונשארים שניהם בתוכה או שמכיר שניהם ומוציא בפעם אחד אלא אפי' אם הוציא בזה אחר זה דלא יהא הטעם חמור מן העיקר ואפילו אם מכיר האחד והשני נשאר גוף האיסור בתוכ' ואין ס' נגדו מותר דמאחר שנתבטלו שניהם פעם א' עד שהיו מותרים באכילה אם מכיר אח"כ האיסור ומוציאו אין בכך כלום מידי דהוה אכל תערובת איסור שנתבטל ואח"כ מתמעט כשאוכלין ממנה ומותר הכל דמאחר שאין האיסור ניכר י"ל שמתמעט האיסור כמו ההיתר ודוקא בלא נודע לו בנתיים כדפרי' אבל ודאי אם נודע לו בנתיים דבתר שעת ידיעתו אזלינן ונאסר כל התערובת פעם א' באכילה. בזה אצ"ל שאפי' בדבר יבש אסור דלא עדיף מגיתוסף עליו היתר גמור דאסור עד שיהא בהיתר השני ס' נגד כל התערובת הראשון כדאי' לעיל וה"ה אם בהיתר לבדו ס' נגד כל א' לבדו אבל לא כנגד שניהם כא' ונפלו בו בין בזה אחר זה בין בב"א בין שנודע לו בנתיים בין בהעלמה אחת מאחר ששני מינים הם אפי' נשאר גוף האיסור בתוכם אינם מצטרפין כלל ומותר הכל והא דתרומה מעלה ערלה וכלאי הכרם דקאמר בסתם צריך שני פעמים רוב דהיינו רוב נגד כל הא' אפי' אם היה כשני היתר דמאחר שלא נתבטל פעם א' ברוב ואין ניכר בתערובת הוי התערובת כולה חתיכה דאיסורא דהוי כדבר לח שנתערבה בפחות מס' ועוד דהא הוי כל אחד באשם תלוי ודוקא בשוגג ומעצמו דהא אין מבטלין איסור לכתחילה וה"ה אפי' בבשר וחלב כגון נ"ט זתי' ירקות שנפלו בהן כזית בשר וכזית גבינה בין בזא"ז בין בב"א בין שנודע לו בנתיים בין בהעלם אחד אעפ"י שבשר וחלב מצטרפין וחשובין כמין אחד ולריש לקיש אפי' למלקות מ"מ מאחר שלא נאסרו יחד קודם נפילתן בקדירה המאכל מותר דדוקא דרך בישול אסרה תורה דהיינו הנ"ט זה בזה והכא יש ס' נגד כל א' ולא גרעי הירקות

הגהות

א) ולא כמקומות הגפויים שכתב בשם רמב"ן כל ב' איסורא דנפל להיתר אמרי' דיה' טעמא ומצטרף ובעי ס' לכנגד שניהם ולא אמרינן ממבטל חד נחד לחודיה: